

รายงานการวิจัย

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
ชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

**The Potential to Promote Eco-tourism Community of
Phetchabun Province**

จิรโรจน์ บุญราชและคณะ

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2561

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
ชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

The Potential to Promote Eco-tourism Community of
Phetchabun Province

จิรโรจน์ บุญราช

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สุภชัย ตรีเทศ

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โตมธราดล อนันตสถาน

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุนอุดหนุนโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ งบประมาณแผ่นดินที่ผ่าน
การพิจารณาความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ 2561

ชื่องานวิจัย	ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ The Potential to Promote Eco-tourism Community of Phetchabun Province
ผู้วิจัย	ดร.จิรโรจน์ บุญราช
ผู้วิจัยร่วม	ดร.สุกชัย ศรีทศ
ผู้วิจัยร่วม	ดร.โดมธราดล อนันตสถาน
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีเสร็จวิจัย 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดำเนินการจัดทำดัชนีข้อมูลในแต่ละเนื้อหา หรือประเด็นเดียวกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันจัดทำข้อมูลสรุปชั่วคราว และกำจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการวิจัย 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ความรู้ความเข้าใจ และความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนำข้อมูลที่มาเขียนอภิปรายตามลักษณะของข้อมูล ดำเนินการเรียบเรียง บรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่าผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป และอาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

(ข)

และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย
ตามลำดับ

คำสำคัญ : ส่งเสริมการท่องเที่ยว

Title	The Potential for Promoting Ecotourism of the Communities in Phetchabun Province
Author	Dr. Jirarote Boonrach
Co-Anthors	Dr.Suphachai Trithod Dr. Dometharadol Anantasan
Program	Public Administration Phetchabun Rajabhat University 2018

Abstract

The present study entitled “The Potential for Promoting Ecotourism of the Communities in Phetchabun Province” aimed 1) to explore the general context of the communities in terms of ecotourism in Phetchabun province, 2) to discover the potential for promoting ecotourism of the communities in Phetchabun province, and 3) to find out recommendations and developments of ecotourism of the communities in Phetchabun province.

In addition, the methodology was classified into 2 procedures: 1) the study used frequency, mean, standard deviation to analyze the data from the questionnaire; indexing information in each content or the same issue to be in the same category, making temporary summaries, and eliminating any irrelevant data to the content of the research, and 2) analyzing the data from the interview about the general context of the communities, knowledge and understanding, and need for community development to be an ecotourism destination was described and discussed according to the nature of the data and complied through descriptive discussion.

The research found that the majority of the community representatives were female, most of them were between 41-50 years old, obtained an elementary education, and worked on farm, earned more than 10,001 baht, and lived in the community since birth. Moreover, the potential for promoting ecotourism of the communities in Phetchabun province leveled high in overall. When considering each aspect, it was found all aspects were high on average—Accessibility, Attractiveness, the Ability to Accommodate Tourists, Facilities, and Security, respectively.

Keyword : promote tourism

(จ)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่าง ๆ จากคณาจารย์ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคลากรหลายฝ่ายที่สละเวลาให้คำแนะนำ คำปรึกษารวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ท่าน นายกองคํการบริหารส่วนตำบลเขาค้อ เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ สถานที่ในการจัดโครงการเสวนา การเก็บ ข้อมูล การวิจัย สัมภาษณ์การวิจัย ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

จิรโรจน์ บุญราชและคณะ

17 ธันวาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	16
2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	17
2.4 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	21
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดการท่องเที่ยว.....	23
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจการท่องเที่ยว.....	35
2.7 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเขาค้อ.....	36
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	56

	สารบัญ(ต่อ)	หน้า
บทที่ 3		
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
	3.1 วิธีการวิจัย.....	57
	3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	57
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
	3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
	3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	58
	3.6 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
	4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
	4.2 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์.....	64
	4.3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์.....	70
	4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	71
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	73
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	76
	5.3 ข้อเสนอแนะ.....	77
	บรรณานุกรม.....	79
	ภาคผนวก.....	81
	ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
	ภาคผนวก ข ภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	91
	ประวัติคณะผู้วิจัย.....	99

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4-1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 61
4-2	ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์..... 64
4-3	ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ ด้านการเข้าถึง..... 65
4-4	ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจ..... 66
4-5	ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ ด้านความปลอดภัย..... 67
4-6	ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก..... 68
4-7	ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว..... 69

(ฅ)

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการเติบโตไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเศรษฐกิจและรายได้จากนักท่องเที่ยว ประชากรที่เพิ่มขึ้นยังทำให้ความต้องการในการเดินทางมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้และเวลาว่างมากขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้าถึงนักท่องเที่ยวทำให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทั้งการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร ความปลอดภัย ทำให้เพิ่มความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ขยายตัวทางด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่ๆ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ๆ มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น(บุญเลิศ จิตต์จันทนา. 2548)

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อความน่าสนใจดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเดินทางไปค้นหาคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิตความสะดวกในการเข้าถึงสภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยวสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัยสภาพแวดล้อม สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยวข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. 2550)

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในระดับสูงมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้กำลังได้รับความสนใจอย่างมากโดยเฉพาะรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แสวงหากิจกรรมให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้นอันเป็นประสบการณ์จากการเรียนรู้ รับรู้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ เป็นผู้สนใจใฝ่รู้ ถือว่าการเรียนรู้เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตให้กับตน สนใจหาความรู้ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของป่าเขาในรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีหลักการให้ความรู้และ การสื่อความหมาย เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็กเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติ ก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่น โดยชุมชนร่วมจัดการและได้รับผลประโยชน์คือรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยว ผลที่เกิดขึ้นย่อมรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของป่าเขาไว้ได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวหากคนในชุมชนได้รับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2.2 เพื่อศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในระดับมาก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาถึง ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้แทนชุมชนตำบลในอำเภอเขาค้อ 7 ตำบล จำนวน 70 คน ผู้ให้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 30 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา จะทำการศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ทำการศึกษาคือ ตำบลในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

คณะผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมายของการศึกษา ดังนี้

ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน หมายถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเข้ามาแก้ปัญหา รวมถึงการวางแผนดำเนินกิจกรรม ตัดสินใจ พัฒนา ติดตามและประเมินผล เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว โดยมีหลักที่ต้องศึกษา ได้แก่ การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจความปลอดภัยสิ่งอำนวยความสะดวกความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงความต้องการของชุมชน ความรู้ความเข้าใจของชุมชน

การเข้าถึง หมายถึง การมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวกในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงการที่ชุมชนมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร

สิ่งดึงดูดใจ หมายถึง ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพความหลากหลายของระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก

ความปลอดภัย หมายถึง ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยวรวมถึงการมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอสถานที่ดูแลทั่วถึง การติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การมีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล มีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ สถานจอดรถ มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึก มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูลหรือข้อแนะนำต่างๆ ก่อนใช้บริการ การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย และมีเส้นทางเดินที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว สามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าวัด หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก มีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้นสิ่งที่คาดหวัง ในการศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1.6.1 ได้ทราบคุณลักษณะสภาพทั่วไปของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.6.2 ได้ทราบศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.6.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.4 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดการท่องเที่ยว
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจการท่องเที่ยว
- 2.7 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเขาค้อ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่หลายประเทศให้ความสนใจ โดยให้ความสำคัญแก่การให้การศึกษาหรือการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์มากกว่าการจัดการกิจการ แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวรักษาสีงแวดล้อม และให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2005: 14) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึงเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนจากการให้นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การไปท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่สวยงามเอาไว้ให้ผู้มาเยือน รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้

ทุกฝ่ายร่วมกันรักษาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่าสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการเดินทางมาของนักท่องเที่ยว เพื่อมาชมทิวทัศน์อันสวยงามและวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือชุมชนแห่งการท่องเที่ยว ฉะนั้นการอนุรักษ์รวมถึงการดูแลทุกอย่างเช่นความสะอาด สะดวกสบาย ต้องมาอันดับหนึ่งเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาอีกครั้ง และส่งต่อภาพอันสวยงามให้คนรุ่นหลังได้ติดตามและเดินทางมา และคนในชุมชนจะคอยตรวจสอบความเรียบร้อย รวมถึงนักท่องเที่ยวที่มาต้องมีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ธรรมชาติ

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (Wiwatchai Boonyapak: 196) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลามาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่าง ๆ ระบบไฟฟ้า ประปาโทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพทางอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่น ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภคปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยววารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2560 การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร 139

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งทฤษฎีดังกล่าวจะสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และให้ชุมชนท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ราฟ บุคเลย์ (Raff Buckley, 1992อ้างใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542) นิยามว่า คือการท่องเที่ยวที่ถูกจัดการดูแลอย่างยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของ

ธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้วัฒนธรรม และ/หรือ สิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

นวรรตน์ ไกรพานนท์ (2539 อ้างถึงใน ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ , 2545) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Nature Conservation) และมุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น (Local Development) เป็นประการสำคัญ

วรรณ วลัยวานิช(2539 อ้างถึงใน ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ , 2545) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และความเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยยึดหลักการแห่งการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีของระบบนิเวศวิทยา เอื้ออำนวยประโยชน์และ โอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ณรงค์ นวลมิชื้อ (2540 อ้างถึงใน ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ , 2545) ได้รวบรวมคำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไว้หลายท่าน ดังนี้ สมาคมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายไปสู่แหล่งธรรมชาติต่างๆ เพื่อความเข้าใจในวัฒนธรรมและธรรมชาติของสถานที่นั้น โดยไม่รบกวนและเปลี่ยนแปลงสภาพทางชีววิทยาของพื้นที่และชาวบ้านโดยรอบมีรายได้จากการท่องเที่ยวด้วย

ลาสคิวเรน (2534 อ้างถึงใน ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ , 2545) อาจจะเป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ (2545) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ (2545) กล่าวว่า เฮคเตอร์ ชีบอลลอซลาซู แห่งสภาพาสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources - IUCN)ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางธรรมชาติที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ มีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำลายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจ ต่อระบบนิเวศของพื้นที่นั้น ๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น

2.1.2 สารสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2538) ได้สรุปสาระสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติ ที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเป็นหลัก และอาจรวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ด้วย
2. ควรเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและระบบนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม
3. เน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยตรง อีกทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย
4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
5. มุ่งเน้นคุณค่าลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว แต่ไม่เน้นที่การเสริมแต่ง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวและการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน และสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวให้ตระหนักในการรักษาสภาพแวดล้อม

2.1.3 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้นๆ
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและจำกัดมลพิษ ภาวะ และควบคุมอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการยั่งยืน

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการ เรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการ ได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

โดยทั่วไปแล้วการวางแผนการท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยนั้นจะ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ ๖ ข้อดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Natural Resource Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็น เอกลักษณะเฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่จึงปรากฏอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยาน แห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น สถาบันวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทยกล่าวถึงแหล่งธรรมชาติว่าเป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว (Nature Attractions) และตัดขาดจากโลกภายนอก (Solitude) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้ สัมผัสที่บ้าน

นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหมายถึง แหล่ง ท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมาย (Destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงพื้นที่ๆ รองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจเหล่านี้อาจเป็น ความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่ใช่ว่าสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ประเภทอื่น ดังนั้น สภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความ ดึงดูดใจในทรัพยากรในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้นทรัพยากรแหล่ง ท่องเที่ยวจึงหมายถึงสภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วยโดยได้แบ่งแหล่ง ท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature Destination) และ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม(Cultural Destination) ซึ่งรวมเอาแหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี (Historical, Archaceological and Regions Destination) และแหล่ง ท่องเที่ยวศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี (Art, Culture and Traditional Destination) เข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นหากมองการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอุตสาหกรรมบริการอย่างหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว

ข้างต้นจัดไว้ว่าเป็นวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และเป็นวัตถุประสงค์ประเภทใช้แล้วไม่หมดไปหรือสูญหายหากมีการควบคุมป้องกันด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยไม่เสื่อมโทรมลงไปทั้งยังไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศจนขีดความสามารถของระบบที่จะรองรับได้ (Carrying Capacity)

2. นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย ระบุว่านักท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวแบบห้าวกะทิ (Hard Core Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าขณะเที่ยวชมธรรมชาติ

ประเภทที่ 2 นักท่องเที่ยวธรรมชาติแบบอุทิศตน (Dedicated Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นเจาะจงไปที่สถานที่เที่ยวชมธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะได้เรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ 3 นักท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก (Mainstream Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่แปลกๆ ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น ไปเยือนลุ่มน้ำอเมซอน (Amazon) อุทยานกอริลลาในรวันดา (Rawanda Gorilla Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่นๆ ที่เป็นการริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

ประเภทที่ 4 นักท่องเที่ยวธรรมชาติตามโอกาส (Casual Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมท่องเที่ยวที่ตนได้เลือกได้กล่าวถึงลงไปนอกจากนี้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้กล่าวถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าจะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

2.1.4 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศรีประภา ชัยวรวัฒน์ (2545) ได้กล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 3 รูปแบบคือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบผจญภัยส่วนตัว หรือ Frontier Ecotourism การท่องเที่ยวลักษณะนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวส่วนตัวหรือกลุ่มเล็กๆ คือไม่เกิน 10 คน และใช้ยานพาหนะแบบไม่มีเครื่องยนต์ (เช่น การเดินหรือการล่องเรือ) ในการท่องเที่ยวไปในพื้นที่ธรรมชาติห่างไกลและมีคนไปน้อย โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวพวกนี้จะพึ่งพาตนเองสูงมีการพึ่งการบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกน้อย ชอบท้าทายและอาศัยความรู้ความชำนาญในการเอาตัวรอด เช่น การเดินป่า การล่องแพ และการล่องเรือ เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นกลุ่มเล็ก หรือ Small Group Ecotourism เป็นรูปแบบที่เป็นส่วนตัวหรือกลุ่มเล็ก (คือประมาณ 15 คน หรือน้อยกว่า) แต่มักจะใช้ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์ เช่น รถขับเคลื่อน 4 ล้อ หรือรถยนต์ขนาดเล็ก ในการท่องเที่ยวไปในทางที่คนส่วนใหญ่ไม่ไป แต่ก็เหมาะกับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบนี้ นักท่องเที่ยวชอบการทำนายและการพึ่งพาตนเองสูงพอสมควร แต่ก็เหมาะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ที่มีหลายอายุแตกต่างกัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องการความรู้ความสามารถพิเศษในการเอาตัวรอดสูงเหมือนแบบแรกด้วยนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มนี้ เช่น การขี่จักรยาน การทัวร์ขับเคลื่อน 4 ล้อ เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบกลุ่มใหญ่ หรือ Popular Ecotourism รูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับยานพาหนะ เช่น รถบัส เรือขนาดใหญ่ ว่าจะจุผู้โดยสารได้มากขนาดไหน มีความต้องการในการพึ่งพาตนเองน้อยและไม่ค่อยชอบการทำนายแต่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการมาก (เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาหาร เครื่องดื่ม และห้องน้ำ) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบนี้รวมความหลากหลายของนักท่องเที่ยวทั้งอายุและสมรรถภาพทางร่างกาย

2.1.5 หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วรรณพร วัฒนชานุกร (2540) จากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมากตามฤดูกาลท่องเที่ยวแล้วกลับทิ้งปัญหามากมายไว้เบื้องหลังนั้น นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ในเชิงนิเวศนั้นควรจะมีหลักการต่างๆ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นขยะ น้ำเสีย ตลอดจนการคมนาคม สรุปได้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

2. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมสภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และ วัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

3. ในการสร้างหรือการจัดการใดๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยว ตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนจากลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็ควรเป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ

4. ในการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงาน ตลอดจนการควบคุมควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยวและให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

5. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้นเป็นการทรมานตัวเองอย่างไรก็ตามบริษัทนำเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ยาวนานเท่าใดถ้ามีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง ทั้งนี้รูปของภาพยนตร์ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

6. การจัดการและควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่เฉพาะฤดูกาลเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

2.1.6 นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยวโดยตรงได้มีการกำหนดนโยบายหลักในการปฏิบัติงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเอาไว้อย่างชัดเจนและประกาศอย่างเป็นทางการ โดยนโยบายทั้ง 8 ประการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549)

1. ส่งเสริม ชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยรับด่วน
2. ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค
3. อนุรักษ์สมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด
4. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น
5. เพิ่มความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่างๆ ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกายและทรัพย์สินของตนและหมู่คณะ

6. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชน เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย

7. เสริมกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด

8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากนโยบายทั้ง 8 ประการดังกล่าว จะพบว่าเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวมีพัฒนาการที่ ยั่งยืนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายข้อที่ 2 ,3 และ 8 คือ นโยบายที่มุ่งเน้นให้มีการประสานความเจริญทางเศรษฐกิจกับการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ โดยยินยอมให้ใช้ประโยชน์แต่พอสมควรเพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และทรัพยากรเพื่อคนรุ่นต่อไป นั่นก็แสดงว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เน้นเรื่องการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและประชากรท้องถิ่นมานานแล้วและต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2538–2539 จึงมีการกำหนดนโยบายเพื่อกำหนดทิศทางและวางรูปแบบการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งเป็นนโยบายเฉพาะกิจขึ้น ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549)

1. ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ มีระบบการสื่อสารความหมายที่ดีและคำนึงถึงจิตคามสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

2. ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นที่การสร้าง ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศโดยต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม

3. สร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดวิถีทางแห่งการอนุรักษ์ การคืนประโยชน์สู่ระบบนิเวศ

4. ดำเนินการให้มีการวางแผนและปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบองค์กร การจัดการด้านการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เกิดการประสานงานและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น

5. ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ดำเนินการศึกษาโครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศสำหรับเป็นกรอบและแนวทางการจัดการและพัฒนาและการให้บริการแก่องค์กรต่างๆ ซึ่งนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ทำการศึกษา นั้น เป็นนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่มีมาจากนโยบาย กฎหมาย และแผนพัฒนาของชาติด้านต่างๆ เช่น นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร นโยบายด้านการจัดการป่าไม้ นโยบายด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นโยบาย การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นกรอบการพัฒนาในปัจจุบัน

2.1.7 หลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รำไพพรรณี แก้วสุริยะ (2544)

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์
2. มีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติภายในศูนย์มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีเคาน์เตอร์บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขา มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มการบริหารจัดการในลักษณะการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี มีความปลอดภัยต่อการเดินทาง
3. มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางเป็นแบบวงรอบหรือวงกลม ระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตรเป็นต้นไป
4. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2.1.8 บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. รัฐบาลควรทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนแม่บทส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง โดยคำนึงถึง 2 ด้านพร้อมกันไป คือ ด้านความเป็นไปได้ในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวและด้านการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
2. รัฐบาลควรร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชนในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น โดยจัดตั้งคณะกรรมการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีภาคเอกชนเข้าร่วมด้วย
3. รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชาติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแทรกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ในหลักสูตรทุกระดับ และสนับสนุนให้เปิดหลักสูตรการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นในระดับอุดมศึกษา
4. รัฐบาลออกกฎหมายในการควบคุมดูแลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวและนำกฎหมายมาใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันในด้านความสงบเรียบร้อย และสุนทรียภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว

5. รัฐบาลควรกำหนดมาตรฐานการออกแบบก่อสร้างพร้อมทั้งระบบตรวจสอบขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของแต่ละพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและมีมาตรฐานการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ด้วย

2.1.9 บทบาทของเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและประชาชนเจ้าของท้องถิ่น ควรมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างหวงแหนในคุณค่า

2. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวควรดูแลไม่ให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อการท่องเที่ยว เช่น การลดมลพิษจากการขนส่ง การติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพในธุรกิจโรงแรมหรือภัตตาคาร เป็นต้น

3. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดจนให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ เพื่อลดผลกระทบที่อาจมีต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวควรหมั่นตรวจสอบและประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในธุรกิจของตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะระบบกำจัดขยะและน้ำเสีย

5. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและประชาชนเจ้าของท้องถิ่นควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการสนับสนุน โครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.1.10 บทบาทของนักท่องเที่ยวในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. นักท่องเที่ยวควรเลือกใช้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือสนับสนุนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. นักท่องเที่ยวควรท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่รู้และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ พร้อมทั้งระมัดระวังพฤติกรรมที่อาจมีผลเสียต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

3. นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและข้อแนะนำของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด และควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นล่วงหน้าเพื่อจะได้ช่วยอนุรักษ์ให้คงอยู่คู่การท่องเที่ยวให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. นักท่องเที่ยวควรให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่ๆ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ๆ มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2.2.2 ลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งตำบล เมือง ภาครัฐ หรือประเทศนั้น ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ หรือที่เรียกรวมกันว่า 3As คือ

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดใจความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจาก

1.1 มีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดทรายขาว แนวปะการังที่มีสีสัน

สวยงามรวมทั้งปลานชนิดต่างๆ ป่าที่พันธุ์ไม้นานาชนิด หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขา เป็นต้น

1.2 มีลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล เช่น งานประเพณีในเทศกาลสำคัญ

ของแต่ละท้องถิ่น การจัดขบวนบุปผชาติหรือการตกแต่งขบวนพาเหรดและการแสดงในเทศกาลต่างๆ การแสดงแสง สี เสียง ในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากหากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดอารมณ์ในการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้น แม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว

3. ความประทับใจ (Amenity) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจสุขใจและซาบซึ้งในการเที่ยวชม เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อาทิ ปราสาทราชวัง วัดโบราณ สถานที่ต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีต หรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การ

พักผ่อน อาทิ อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น งานคาร์นิวัลในประเทศบราซิล งานประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว ก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต จัดการแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีผลกระทบน้อยลง

2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภายใต้ความต้องการของประเทศ ในด้านการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาับการอนุรักษ์และกระแสของโลกที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ

1. กระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในการศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

3. กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยมีส่วนร่วมของประชาชน

จากพลัง 3 กระแสนี้ จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อรักษาระบบนิเวศของธรรมชาตินั้นคือ Green tourism หรือ Ecotourism ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความสนใจจากหลายประเทศ ผู้นำประเทศต่างเห็นด้วยกับแนวความคิดนี้จึงได้นำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่แทนการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบเดิมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม อรุณศรีนาคะวิสุทธิ. (2543 : 20อ้างอิงจาก Elizabeth Boo. 1991. unpaged.) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงาน ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นพร้อมทั้งให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

การ์ดเนอร์และแม็คอาเธอร์ (Tim Gardner ; & Simon McArthur. 1994 : 81) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มุ่งสนใจให้โอกาสศึกษาเรียนรู้ขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่นพร้อมรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่ยั่งยืน”

ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545 : 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในแหล่งวัฒนธรรมธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ข้อ

1. ควรเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น ป่าดงดิบ เขมรเขากิ
 2. ควรเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เช่น หมู่บ้านชาวเขา
 3. มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบ ผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง เจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวและพันธมิตร
 4. มีการจัดการด้านการให้ความรู้ทั้งความรู้ด้านระบบนิเวศ ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมของสถานที่อย่างมีระบบ
 5. ในการจัดการและการบริการ ผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องรับผิดชอบ ตามหลักการแผนแม่บทของโลก (Agenda 21 และตามรัฐธรรมนูญประเทศไทย พ.ศ. 2540) ที่ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการยอมรับการท่องเที่ยว ได้เข้าร่วมวางแผนการดำเนินงานด้วยกัน
 6. จัดให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวในพื้นที่นั้น มีความเพลิดเพลิน มีความประทับใจ ความรู้ใหม่และประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น
- พยอม ธรรมบุตร (2546 : 4-5) ได้ให้หลักกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ดังนี้

1. การป้องกันสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์สงวนและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติดูแลทรัพยากรสินทางวัฒนธรรมดูแลรูปแบบวิถีชีวิต ตรวจสอบผลกระทบ และกำหนดขอบเขตการเปลี่ยนแปลง
2. การพัฒนาตัวสินค้า กลยุทธ์กำหนดบริเวณทรัพยากรแสดงตัวสินค้าที่มีอยู่และที่ อาจจะเกิดขึ้นใหม่ พัฒนาสินค้าตัวใหม่ แสดงเส้นทางทัวร์จุดเริ่มต้นและโซนที่จะมีการท่องเที่ยว พัฒนาตัวสินค้า พัฒนารายการนำเที่ยวที่เหมาะสมจัดตั้งการประสานงานกับอุตสาหกรรมอื่น
3. การตลาดและการโฆษณา กลยุทธ์กำหนดตลาดเป้าหมาย โฆษณาสินค้าแก่ลูกค้าที่เกี่ยวข้อง พัฒนาส่วนต่าง ๆ ที่จะประสานงานด้านการตลาดและการโฆษณา มีการประเมินผล
4. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค กลยุทธ์พัฒนาที่อยู่อาศัยที่สะดวกสบายเหมาะสมพัฒนาสนามบิน ถนนที่ไปสู่แหล่งท่องเที่ยว
5. ความสัมพันธ์ด้านอุตสาหกรรม กลยุทธ์นำความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตั้งศูนย์ข้อมูลเครือข่ายเสริมสร้างความเป็นพันธมิตรระหว่างภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานอุตสาหกรรม มีโครงการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสนับสนุนงานวิจัยด้านท่องเที่ยวสถานีรถไฟ พัฒนาสาธารณูปโภค โดยเคารพ สิ่งแวดล้อม

ฉัตรชัย ดวงจร (2545 : 23) ได้กล่าวว่า ท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ฉบับกฎหมายที่ 116 ตอนที่ 114 ก. ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย การพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรวมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน ท้องถิ่นอย่างเต็มที่สาระสำคัญที่ปรากฏในมาตราต่างๆ ดังนี้มาตรา 4 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงเทพมหานคร เมือง พัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี กฎหมายจัดตั้งนอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังได้ ระบุการกระจายอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะหมวด 2 การกำหนด หน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะ ใน มาตรา 16 (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว (11) การ บำรุงรักษาสีศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญา ท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (18) การกำจัด ขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ได้กำหนดบทบาทของ องค์การบริหารส่วนตำบล

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2535 : 1-3) ได้กำหนดกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยว ไว้เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนเพิ่มขึ้นการ วางแผนเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ การวางแผนการท่องเที่ยวมีการวางแผน งาน 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การกำหนดปัญหา
4. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมายและกลยุทธ์
5. การกำหนดแผนงานและโครงการ

มนัส สุวรรณ (2538 : 128) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จมี สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมินประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้แก่ ความปรารถนาของผู้ ท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยวความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ประกอบด้วยความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้เชิงสังคม และความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนซึ่งมี 3 มิติดังนี้

1) มิติด้านการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดที่จะให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายในการปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก เพื่อให้คงไว้ซึ่งความสวยงามและคุณค่าทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งวิธีการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ เช่น การเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติหรือวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว การจัดให้มีนิทรรศการ/แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดต่างๆ การจัดให้มีเส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติหรือวัฒนธรรมแก่ผู้มาเยือนรวมถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวพบเห็น เป็นต้น

2) มิติด้านการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดให้นักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจจะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการจัดให้มีสื่อความหมายธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจกลับไป

3) มิติด้านการสร้างควมมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดในการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านมาขาย การจ้างงานในธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปรางและบ้านโตนป่าหน้น เพื่อให้มีความยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้านคือด้านแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความต้องการ ความพึงพอใจและความสามารถในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่และการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.4 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการรวมถึงความน่าสนใจดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2550) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

- 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
- 2) ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย
- 4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว
- 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
- 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

จารุณกมลดิษฐ์ (อ้างถึงใน วิภา ศรีระทุ: 2551) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

- 1)ด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ S U D D H I P A R I T A D สุทธิปริทัศน์ 102 หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น
- 2)ด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆและการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกิดขีดความสามารถในการรองรับ
- 3)ด้านกิจกรรมและกระบวนการคือการพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
- 4)ด้านการมีส่วนร่วม คือการพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่ง

ท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ดังนั้นในการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา 8 ด้าน ได้แก่คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม ความมีชื่อเสียงกิจกรรมท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) ได้กล่าวถึงศักยภาพทางการท่องเที่ยวว่าหมายถึงความสามารถทางการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและปลอดภัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในระหว่างการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว (เช่น ห้องสุขาที่สะอาด ปั่นน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ถนน ที่จอดรถ ร้านค้าชุมชน รถโดยสารสาธารณะ ป้ายหรือเอกสารที่ชี้แจ้งเส้นทางและจุดสำคัญ) ด้านบริการท่องเที่ยว (เช่น การให้บริการขนส่ง ที่พัก อาหารและบันเทิง การนำเที่ยวและมัคคุเทศก์) ด้านการตลาดท่องเที่ยวและด้านความพร้อมของชุมชนในการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของศักยภาพทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวจะเป็นจุดที่น่าสนใจต่อนักท่องเที่ยว ต้องมีศักยภาพในหลายๆ องค์ประกอบ โดยมีลล์และมอร์ริสัน (Mill and Morrison, 2537) อ้างใน สราวุธ ผิวแดง, 2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านที่พัก (Accommodation)
- 2) ด้านการคมนาคม (Accessibility)
- 3) ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ความสวยงาม ความน่าประทับใจ
- 4) กิจกรรม (Activities)
- 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ในเรื่องร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด หรือบริการเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ
- 6) ความปลอดภัย (Security)
- 7) สุขอนามัย (Health)

สรุปได้ว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามาแก้ปัญหา วางแผนดำเนินกิจกรรม ตัดสินใจ พัฒนา ติดตามและประเมินผล เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดการท่องเที่ยว

2.5.1 ความหมายของการตลาดการท่องเที่ยว

ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ (2529) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเพื่อใช้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ อุปสงค์ทางการท่องเที่ยวและอุปทานทางการท่องเที่ยว วินิจ วีรยางกูร (2532) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นปรัชญาทางการจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุดในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการศึกษาความต้องการนักท่องเที่ยว (อุปสงค์) และการจัดองค์ประกอบที่สำคัญการท่องเที่ยว (อุปทาน) ให้สอดคล้องกับอุปสงค์โดยมีส่วนประสมทางการตลาดเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง

ประภาศรี สวัสดิ์อำไพรักษ์ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าโดยการวิจัยเพื่อค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในการวางแผน การผลิตผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยการตลาดท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายตลาด การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา การกำหนดช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว

2.5.2 ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix หรือ 8Ps)

ฉัตยาพร เสมอใจ (2545) ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix หรือ 8Ps)

1.ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่น่าผู้ตลาด เพื่อนำเสนอขายและตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจในผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย อาจมีตัวจนหรือไม่มีตัวจนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ สถานที่ องค์การหรือบุคคล ผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีมูลค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นสามารถขายได้ในการกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงปัจจัยดังนี้

1.1 ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (ProductDifferentiation) ความแตกต่างทางการแข่งขัน

1.2 พิจารณาองค์ประกอบ (คุณสมบัติ) ของผลิตภัณฑ์ (Product Component) เช่น ประโยชน์พื้นฐาน รูปร่างลักษณะ คุณภาพ การบรรจุภัณฑ์ คราสินค้า และอื่นๆ

1.3 การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product Positioning) เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ของบริษัทเพื่อแสดงตำแหน่งที่แตกต่างและคุณค่าในสายตาลูกค้าเป้าหมาย

1.4 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Positioning) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีลักษณะใหม่ และปรับปรุงให้ดีขึ้น (New and Improved) ซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถในการตอบสนองของ ลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

1.5 กลยุทธ์เกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์ (Product Mix) และสายผลิตภัณฑ์ (Product Line)

2. ราคา (Price)หมายถึง มูลค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ราคาเป็น P ตัวที่สองที่เกิดขึ้น ถัดจาก Product ราคาต้นทุน (Cost) ของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ คุณค่าสูงกว่าราคาจะตัดสินใจซื้อสินค้า ดังนั้นผู้ กำหนดกลยุทธ์ด้านราคาต้องคำนึง

2.1 คุณค่าที่รับรู้ (Perceived Value) ในสายตาของลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณาว่าการ ยอมรับของลูกค้าในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ว่าสูงกว่าราคาผลิตภัณฑ์นั้น

2.2 ต้นทุนสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3 การแข่งขัน

3. การจัดจำหน่าย (Place หรือ Distribution)หมายถึง การนำเอาผลิตภัณฑ์ไปยัง แหล่งผู้ซื้อด้วยปริมาณที่ถูกต้อง หรือโครงสร้างช่องทางการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจาก องค์กรไปยังตลาดเป้าหมายก็คือ สถาบันการตลาด ส่วนกิจกรรมที่ช่วยกระจายสินค้าประกอบด้วย การขนส่ง การเก็บรักษา คลังสินค้าและสินค้าคงคลัง การจัดจำหน่าย จึงส่วนประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

3.1ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) หมายถึง กลุ่มของบุคคล หือธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในผลิตภัณฑ์ หรือเป็นการเคลื่อนย้าย ผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือผู้ใช้ทางธุรกิจ หรือหมายถึงเส้นทางที่ผลิตภัณฑ์และ/หรือ กรรมสิทธิ์ที่ผลิตภัณฑ์ถูกเปลี่ยนมือไปยังตลาด ในระบบช่องทางการจัดจำหน่ายจึงประกอบไปด้วย ผู้ผลิต คนกลาง ผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม

3.2 การกระจายสินค้า หรือการสนับสนุนการกระจายตัวสินค้าสู่ตลาด (Physical Distribution หรือ Market Logistics) หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหรือการควบคุมการ เคลื่อนย้ายวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตแบบสินค้าสำเร็จรูป จากจุดเริ่มต้นไปยังจุดสุดท้ายในการบริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าโดยมุ่งหวังผลกำไร หรือหมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ เคลื่อนย้ายตัวผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม การกระจายตัวสินค้าจึง ประกอบด้วยงานที่สำคัญดังต่อไปนี้

3.2.1 การขนส่ง (Transportation) เป็นการพิจารณาว่าจะขนส่งสินค้าด้วยวิธี ไດและอย่างไรจึงจะเหมาะสม ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

3.2.2 การเก็บรักษา (Storage) และการคลังสินค้า (Warehousing) เป็นการจัดทิศทางการเคลื่อนไหวของสินค้า การกำหนดสถานที่เก็บผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท และการกำหนดทำเลที่ตั้งของคลังสินค้า ซึ่งจุดประสงค์ในการจัดคลังสินค้าเพื่อให้เกิดการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

3.3.3 การบริหารสินค้าคงเหลือ (Inventory Management) เป็นการจัดการให้ผลิตภัณฑ์มีขายในตลาดโดยไม่ขาดแคลนและอยู่ในปริมาณที่เหมาะสม คือ ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง เครื่องมือการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับสินค้า บริการหรือความคิดหรือต่อบุคคล เพื่อบริการ (Persuade) ความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อและพฤติกรรม การซื้อ หรือเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรม การซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขายทำการขาย (Personal Selling) และการติดต่อสื่อสารโดยไม่ใช้คน (Non-Personal Selling) เครื่องมือการติดต่อสื่อสารมีหลายประการซึ่งอาจเลือกใช้หนึ่งหรือหลายเครื่องมือต้องใช้หลักการเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารแบบประสมประสานกัน (Integrated Marketing Communication (IMC)) โดยพิจารณาจึงเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่งขัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันได้เครื่องมือส่งเสริมการตลาดที่สำคัญมีดังนี้

4.1 การโฆษณา (Advertising) เป็นกิจกรรมการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับองค์การและผลิตภัณฑ์บริการ หรือความคิดที่ต้องการจ่ายเงินโดยผู้อุปถัมภ์รายการ กลยุทธ์ในการโฆษณาจะเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสร้างสรรค์โฆษณา (Creative Strategy) และกลยุทธ์วิธีการโฆษณา (Advertising Tactics) กลยุทธ์สื่อ (Media Strategy)

4.2 การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลเพื่อพยายามจูงใจผู้ซื้อที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้ซื้อผลิตภัณฑ์ หรือบริการ หรือมีปฏิกิริยาต่อความคิด หรือเป็นการเสนอขายโดยหน่วยงานขาย เพื่อให้เกิดการขายและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าในข้อนี้จะเกี่ยวกับ กลยุทธ์การขายโดยใช้พนักงาน (Personal Selling) การจัดการหน่วยงาน (Sale Force Management)

4.3 การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) หมายถึง กิจกรรมการส่งเสริม นอกเหนือจากการโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย และการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจ ทดลองใช้ หรือการซื้อ โดยลูกค้าขั้นตอนสุดท้ายหรือบุคคลอื่นในช่องทางการส่งเสริมการขายมี 3 รูปแบบ คือ

4.3.1 การกระตุ้นผู้บริโภค เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่ผู้บริโภค

(Consumer Promotion)

4.3.2 การกระตุ้นคนกลาง เรียกว่า การส่งเสริมการขายมุ่งสู่คนกลาง

(Trade Promotion)

4.3.3 การกระตุ้นพนักงานขาย เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่พนักงาน

ขาย (Sale Force Promotion)

4.4 การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Relations) การให้ข่าวเป็นการเสนอความคิดเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่ไม่ต้องมีการจ่ายเงิน โดยการผ่านสื่อหรือสิ่งพิมพ์ส่วน การประชาสัมพันธ์ หมายถึง ความพยายามที่มีการจะวางแผน โดยองค์การหนึ่งเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการให้เกิดกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การให้ข่าวเป็นกิจกรรมหนึ่งของการประชาสัมพันธ์

4.5 การตลาดทางตรง (Direct Marketing หรือ Direct Marketing) และการตลาด เชื่อมตรง(Online Marketing) เป็นการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตอบสนอง (Response) โดยตรงหรือหมายถึงวิธีการต่างๆ ที่นักการตลาดใช้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์โดยตรงกับผู้ซื้อ และทำให้เกิดการตอบสนองในทันทีซึ่งประกอบด้วย

4.5.1 การขายทางโทรศัพท์

4.5.2 การขายโดยใช้จดหมายตรง

4.5.3 การขายโดยใช้แคตตาล็อก การขายทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งจงใจให้ลูกค้ามีกิจกรรมการตอบสนอง เช่น การใช้คูปองแลกซื้อ

5. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)หมายถึง บรรยากาศขณะซื้อขาย สินค้าและบริการ และขณะที่ลูกค้าบริโภคสินค้า ซึ่งสามารถสร้างความรู้สึกรพอใจได้ในทันที

6.กระบวนการซื้อ (Purchasing Process) หมายถึง การศึกษาข้อมูลทางการตลาด เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการซื้อของนักท้องเที่ยวและการเลือกสรรผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มตลาด นักท้องเที่ยว

7. การจัดรวมผลิตภัณฑ์ (Packaging) หมายถึง การจัดรวมสินค้าและบริการการ ท่องเที่ยวหลายๆ อย่าง ที่เหมาะสมเข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองกลุ่มตลาดเป้าหมายของธุรกิจ

8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (Partnership) หมายถึง การประสานความร่วมมือกันทาง ธุรกิจระหว่างผู้ซื้อ (Buyers) และผู้ขาย (Sellers) ในธุรกิจท่องเที่ยวในการร่วมมือกันเสนอขายสินค้า และบริการการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท้องเที่ยวและได้รับความพอใจสูงสุด โดยรักษาคูณภาพและมาตรฐานการบริการ และระดับราคาที่เหมาะสม

นอกจาก 8 Ps ข้างต้นแล้ว องค์ประกอบทางการตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังมีอีกหลายอย่างธุรกิจควบคุมได้ยากหรือควบคุมไม่ได้ เช่น บุคลากรการท่องเที่ยว (Personal) ประชาชน (People) การเมือง (Politics / Power) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อสถานการณ์ การตลาดท่องเที่ยวการเพิ่มหรือลดจำนวนนักท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542) ได้กล่าวว่าเรื่องของการผสมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวสามารถแยกได้ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ ส่วนผสมผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Tourist Attractions) ที่ได้รับพิจารณาและเลือกสรรว่าอยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจทางธรรมชาติ และเหตุการณ์สำคัญ หรือโอกาสพิเศษโดยจำแนกอย่างละเอียดว่า แต่ละประเภทมีอะไรบ้าง อยู่ในที่ใด มีความแปลกแตกต่างอย่างไร

1.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางเดินทาง ยานพาหนะ โครงสร้างพื้นฐาน การควบคุมการเดินทาง และยานพาหนะในการเข้าออก ระยะเวลา ความถี่ในการให้บริการ อัตรา และการเก็บค่าผ่านทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญต่อราคาค่าเดินทางด้วย

1.3 ส่งอำนวยความสะดวกและบริการ ณ แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พักแรม ภัตตาคาร การคมนาคมขนส่งในท้องถิ่น สินค้าอุปโภคต่างๆ ฯลฯ

1.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวและกีฬา เช่น สกี กอล์ฟ เรือใบ

1.5 การให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ บุคลากรที่ให้บริการ ชมรม หรือสมาคมที่เกี่ยวข้อง

1.6 ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว สามารถสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและความหวังให้แก่นักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์และการคาดหวังเกิดจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และการได้ยินได้ฟังจากสื่อมวลชน ซึ่งมักจะเป็นภาพในอุดมคติมากกว่าปัจจุบันและคงอยู่ในจิตใจของนักท่องเที่ยวมาก ถ้ายังมีภาพลักษณ์ที่เป็นลบ ผู้ประกอบธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวต้องปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ตลอดจนความเอาใจใส่และความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ราคาราคาค่าบริการในแหล่งท่องเที่ยวมีหลายระดับไม่สามารถกำหนดได้ว่าราคาใดถูกต้องเหมาะสมที่สุด เนื่องจากผู้ประกอบการพยายามสร้างความแตกต่างในตัวสินค้าและบริการเพื่อดึงดูดลูกค้าเป้าหมายต่างกลุ่มกัน เช่น ในแหล่งท่องเที่ยวเดียวกัน นักท่องเที่ยวจะจ่ายค่าที่พักต่างๆ กัน เพราะเลือกใช้ที่พักแรมต่างประเภทกัน มีทั้งพักในโรงแรม รีสอร์ท และแคมป์ นอกจากนี้

ราคายังแตกต่างกันตามฤดูกาล ลักษณะของผลิตภัณฑ์และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

3. ช่องทางการจัดจำหน่ายโดยศูนย์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว

4. การส่งเสริมการตลาด เป็นไปในลักษณะส่งเสริมและเผยแพร่ภาพลักษณ์ ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ความร่วมมือในการอนุรักษ์เพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco – tourism) มากขึ้น โดยการเลือกใช้ส่วนผสมการส่งเสริมการตลาดทั้ง 4 ประเภท คือ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยบุคคล และการส่งเสริมการขายตามลักษณะนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542) ได้เสนอว่าการเสนอขายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) หมายถึง สินค้าและบริการหลักที่สร้างความพอใจและตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุดเป็นจุดหลักโดยพิจารณาจากลูกค้ามีความต้องการจำเป็น (Core Needs) ที่คล้ายคลึงกันและคู่แข่งกันก็รู้ถึงความต้องการนี้เช่นเดียวกัน เช่น ห้องพักในโรงแรมในการวางแผนการตลาด ควรใช้ภาพลักษณ์ (Image) มาเป็นตัวช่วยในการเสริมสร้างให้สินค้าที่รู้จักเหนือกว่าคู่แข่ง เช่น การออกแบบห้องพักในโรงแรมการออกแบบตกแต่งภายในจะเดินศิลปะแบบตะวันตก หรือศิลปะแบบไทยเพื่อให้ลูกค้าประทับใจจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณ์ (Tangible product) และมีจุดเด่นอื่น ๆ ขยายออกไปจากจุดขายหลัก

2. ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง (Expected Product) หมายถึง สินค้าและบริการที่ลูกค้าคาดว่าจะได้รับหรือมีสิทธิที่จะได้รับเมื่อมาซื้อสินค้าและบริการ เช่น การได้รับการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในโรงแรม ได้แก่ ห้องอาหาร สระว่ายน้ำ โทรศัพท์ มินิบาร์ สถานที่ออกกำลังกาย การบริการอาหารในห้องพัก (Room Service) สถานที่จอดรถ ความสะดวกสบายต่างๆ และความปลอดภัย

3. ผลิตภัณฑ์ควบ (Augmented Product) หมายถึง สินค้าและบริการเสริมที่ลูกค้าจะได้รับเพิ่มเติมควบคู่ไปกับการซื้อสินค้า อาจจะเป็นผลิตภัณฑ์การบริการเสริมหรือข้อเสนอพิเศษแบบใดก็ได้ที่ผลิตภัณฑ์คิดขึ้นและมอบให้กับลูกค้าควบคู่ไปกับการขายผลิตภัณฑ์สินค้าหลัก เช่น บริษัทนำเที่ยวแถมรายการนำเที่ยวแบบเลือกซื้อ (Optional Tour) เพิ่มเติมในโปรแกรม โรงแรมแถมอาหารเช้าหรืออาหารเย็น 1 มื้อ ให้แก่ลูกค้าที่มาพักในโรงแรมหนึ่งในเครือ สายการบินเพิ่มรายการอาหาร รายการภาพยนตร์ในเครื่องบินให้เลือก ชำระเงินด้วยบัตรเครดิต บริการรถรับส่งบริการของร้านปลอดภาษี (Duty Free) ในสนามบินการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

สินค้าและบริการเสริมนี้ เป็นจุดขายเสริมที่ธุรกิจใช้เป็นกลยุทธ์ในการแข่งขันช่วยสร้างความแตกต่างในตัวสินค้าอย่างชัดเจนและดึงดูดใจลูกค้าให้ใช้บริการมากขึ้น

4. ศักยภาพผลิตภัณฑ์ (Potential Product) หมายถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในอนาคต รูปแบบของการบริการใหม่ๆ ที่ลูกค้าไม่คาดหวังว่าจะได้รับหรือสร้างความพอใจ แปลกใจ ตื่นเต้น ประทับใจให้แก่ลูกค้าที่เริ่มมาใช้บริการ เช่น พนักงานโรงแรม สามารถจำชื่อลูกค้า สามารถทักทายและเสนอสิ่งที่ลูกค้าชอบได้ถึงแม้ว่าจะเคยมาพักครั้งเดียว การบริการลูกค้าที่สนามบินในช่วงที่มีลูกค้าน้อยโดยโรงแรมตรวจสอบเที่ยวบินที่ลูกค้าจะมาล่วงหน้าเอง การบริการซื้อขายตัวเครื่องบินโดยเอทีเอ็ม การให้ข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศเป็นการพัฒนาคุณภาพ การผลิตให้ดีขึ้น การเสนอขายผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวเป็นลักษณะเฉพาะ (Features) และผลประโยชน์ที่โดดเด่น (Benefits) ของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้ามากที่สุด และถือว่าเป็นผลคุ้มค่าของทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ประกอบธุรกิจได้กำไรและลูกค้าได้รับความพึงพอใจ

2.5.3 กลยุทธ์ทางการตลาด / กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด

ธงชัย สันติวงษ์ (2539) กล่าวถึงกลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การบริการ คือ การสร้างชื่อเสียงและภาพพจน์ การสร้างลักษณะพิเศษ ในการกลยุทธ์กำหนดราคาจะต้องคำนึงถึงอุปสงค์หรือความต้องการในแต่ละช่วง ต้นทุน

กลยุทธ์กำหนดราคามี 4 วิธี คือ (1) การกำหนดราคาในระดับสูงในช่วงเริ่มแรกที่สินค้าเข้าสู่ตลาดและมีการดำเนินการจัดการส่งเสริมการตลาดมากๆ (2) การกำหนดราคาแบบเจาะตลาด โดยตั้งราคาต่ำในช่วงแรกซึ่งตรงข้ามกับวิธีแรก (3) กำหนดราคาเพื่อขจัดคู่แข่ง คือ มีการตั้งราคาต่ำ และ (4) กำหนดราคาเพื่อให้แข่งขันได้โดยพยายามยืดถือนโยบายให้เป็นราคาเดียวกันหรือใกล้เคียงคู่แข่ง

สำหรับกลยุทธ์การจำหน่ายหรือช่องทางการจัดจำหน่าย สามารถทำได้โดยผ่านตัวแทนจำหน่ายและคนกลาง ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก หรือลูกค้า ซึ่งการจัดจำหน่ายในแต่ละวิธีมีวิธีการดำเนินการแยกย่อยที่ต่างๆ กับในรายละเอียด

กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด อาศัยเครื่องมือโดยการโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย และการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้การจะเลือกใช้เครื่องมือแต่ละวิธีขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะของผลิตภัณฑ์ เงินทุน เป็นต้น

มัลลิกา ต้นสน (2543) มีความเห็นว่ากลยุทธ์ที่ดีจะต้องมีจุดรวมความสนใจหรือความสำคัญที่ชัดเจน กลยุทธ์ต้องเป็นระบบและมีกลไกการประสานงานให้ทุกอย่างเข้ากันได้ กลยุทธ์ต้องยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้ทันและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิก

สุวรรณ กาญจนเมธากุล (2538) กล่าวว่าก่อนที่จะกำหนดการผลิตสินค้าและบริการต้องจัดทำแผนการตลาด มีขั้นตอนคือ การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกลยุทธ์ การจัดสรรงบประมาณ การนำไปปฏิบัติและควบคุม และการติดตาม ประเมินผล

เสรี วงศ์มณฑา (2542) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ในการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ว่าจะต้องพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวความคิดด้านผลิตภัณฑ์ (Product Concept) เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ผลิตภัณฑ์ของบริษัทจะต้องมีความชัดเจน
2. คุณสมบัติผลิตภัณฑ์ (Product Attribute) จะต้องทราบผลิตภัณฑ์ของบริษัทจะต้องมีความชัดเจน
3. ลักษณะเด่นของสินค้า (Product Feature) คือการนำสินค้าของบริษัทไปเปรียบเทียบกับสินค้าของกลุ่มแล้วมีคุณสมบัติแตกต่างกัน และจะต้องนำลักษณะเด่นนั้นดึงดูดใจลูกค้าให้ใช้สินค้าหรือบริการ
4. ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ (Product Benefit) พิจารณาสินค้าหรือบริการนั้นให้ประโยชน์อะไรแก่ลูกค้าได้บ้าง

กลยุทธ์ราคา การตั้งราคาต้องคำนึงถึงตลาด ประกอบด้วย 2 กรณี คือ

1. การตั้งราคาสำหรับตลาดที่เน้นราคา (Price Sensitive Market) เป็นตลาดที่กลุ่มเป้าหมายไม่สนใจกับประเด็นอื่น
2. การตั้งราคาสำหรับตลาดที่เน้นภาพพจน์ (Image Sensitive Market) อาศัยการทำโฆษณาอย่างต่อเนื่องเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การตั้งราคาสำหรับสินค้าประเภทนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ ตลาดที่ตั้งราคาโดยเน้นภาพพจน์ (Image Sensitive) และตลาดในแง่สินค้าคุณภาพ (Quality Sensitive) ซึ่งทั้ง 2 ตลาดเป็นตลาดที่ไม่คำนึงถึงเรื่องราคา กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายจะต้องพิจารณาถึง

1. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) จะนำเสนอสินค้าสู่ผู้บริโภคอย่างไร
2. ประเภทของร้านค้า (Outlet) ขายทางไปรษณีย์, ขายแบบเครื่องอัตโนมัติ
3. จำนวนคนกลางในช่องทาง (Number of Intermediaries) หรือความหนาแน่นของคนกลางในทางการจัดจำหน่าย (Intensity of Distribution) ในการพิจารณาเลือกช่องทางการจัด

จำหน่ายจะมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ (1) การพิจารณาเลือกลูกค้ากลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร (2) พฤติกรรมในการซื้อของกลุ่มเป้าหมาย (3) การพิจารณาที่ตั้งของลูกค้าตามสภาพภูมิศาสตร์

4. การสนับสนุนการกระจายตัวสินค้าเข้าสู่ตลาด (Market Logistics) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอสินค้าสู่ผู้บริโภค

กลยุทธ์ด้านการตลาดหรือประชาสัมพันธ์ การตลาดใช้หลักการติดต่อสื่อสาร แบบครบเครื่อง (Integrating Marketing Communication - IMC) หมายถึง กลยุทธ์ของการร่วมมือและการผสมผสานความพยายามทางการตลาดทั้งหมดของบริษัท และการติดต่อสื่อสารการตลาด เพื่อให้เกิดข่าวสารและภาพพจน์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การสื่อสารตราสินค้ามีหลายวิธี คือ การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขายแสดงสินค้า การจัดโชว์รูป การจัดศูนย์สาธิต สัมมนา การจัดนิทรรศการ การจัดศูนย์ฝึกอบรม การบริการบรรจุกภัณฑ์ การใช้จ่ายพาหนะของบริษัทเคลื่อนที่ การใช้ป้ายต่างๆ การใช้เครือข่ายการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสื่อ การใช้สัมปทานคู่มือ และอื่นๆ

เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือที่ชักนำในชุมชนเกิดความเข้าใจและมีความนิยมชมชอบต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

1. การเผยแพร่ข่าวสาร เป็นการสื่อสารกับองค์กร ผลิตภัณฑ์ บริการหรือความคิดประกอบด้วย

1.1 การซื้อพื้นที่สื่อสิ่งพิมพ์หรือซื้อเวลาของสื่อกระจายเสียงเพื่อเขียนบทความแฝงโฆษณาเอาไว้

1.2 โปรแกรมแฝงโฆษณา เป็นการนำเรื่องราวขององค์กรไปเป็นส่วนหนึ่งของรายการโทรทัศน์หรือวิทยุ

1.3 การซื้อพื้นที่เขียนข่าวแฝงโฆษณา เป็นการซื้อพื้นที่สื่อมวลชนเพื่อนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ องค์กรหรือกิจกรรมพิเศษของบริษัท

1.4 การเสนอภูมิหลังของสินค้าหรือองค์กร เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

1.5 การทำสมุดเล่มเล็ก (Booklet) เป็นการเผยแพร่ความเป็นมาของบริษัทหรือประวัติความเป็นมาของสินค้าโดยการจัดทำเป็นสมุดเล่มเล็ก

1.6 การให้ผู้มีชื่อเสียงมาเป็นกล่าวสนับสนุนยืนยันคุณภาพสินค้า

1.7 การจัดทำหนังสือที่อธิบายรายละเอียดของบริษัท เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและรายละเอียดต่างๆ

1.8 การนำเสนอในรูปแบบของเทปคาสเซ็ท สามารถสร้างความน่าสนใจได้ด้วยดนตรีประกอบเสียงพิเศษ (Sound Effect) และลีลาน้ำเสียงของผู้นำเสนอ

1.9 การเขียนบทความลงในหนังสือหรือนิตยสาร เป็นการเรียบเรียงบทความโดยหรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีชื่อเสียง หรือคอลัมนิสต์ชื่อดังเป็นคนเขียนบทความให้

1.10 ข้อมูลที่ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวสินค้า มีความสำคัญในการที่จะทำให้สินค้าน่าเชื่อถือและมีภาพพจน์ที่ดี

1.11 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การสัมภาษณ์จะช่วยอธิบายหรือสนับสนุนผลิตภัณฑ์ขององค์กร

1.12 การสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ การจัดโครงสร้างใหม่ขององค์กรหรือการจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ ขององค์กรสร้างความน่าเชื่อถือได้มาก

1.13 การสัมภาษณ์ลูกค้าหรือผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับประโยชน์

1.14 การปล่อยข่าวรั่วด้วยความจงใจ การตั้งใจปล่อยข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมขององค์กรซึ่งไม่ถึงเวลาที่ต้องเปิดเผยออกไป ถือว่าเป็นเครื่องมือการประชาสัมพันธ์อีกแบบหนึ่งที่ช่วยรักษาภาพพจน์ขององค์กรหรือสินค้าเอาไว้

1.15 วารสารวิชาการ เป็นการที่องค์กรจัดทำวารสารวิชาการนั้นเพื่อเผยแพร่ข่าวสารแก่นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการและคนในแวดวง

1.16 ใบปลิว (Leaflet) การจัดทำใบปลิวออกแจกให้กับกลุ่มเป้าหมาย

1.17 การส่งข่าวหรือแจกข่าว เป็นการเผยแพร่ข่าวสารโดยการส่งข่าวหรือแจกข่าวไปยังสื่อมวลชน

1.18 การทำจดหมายข่าว เป็นการเผยแพร่ข่าวโดยการทำจดหมายเพื่อส่งไปยังลูกค้าหรือพนักงานขององค์กร

1.19 การจัดทำคอลัมน์พิเศษในสิ่งพิมพ์ เป็นการซื้อพื้นที่ในสิ่งพิมพ์ แล้วเสนอเรื่องราวที่เราต้องการที่จะเผยแพร่ในลักษณะเป็นคอลัมน์พิเศษเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.20 การจัดให้สื่อมวลชนดูงานหรือเยี่ยมชมสถานที่

1.21 การจัดทำแถลงข่าว

1.22 การส่งข้อมูลไปให้สื่อมวลชน เป็นการจัดทำรายละเอียดให้สื่อมวลชน

1.23 การเผยแพร่รูปภาพ

1.24 การเดินเรื่องด้วยภาพ เป็นการนำภาพชุดที่ลงเรื่องราวของกิจกรรมต่าง ๆ ลงในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ และจะมีคำอธิบายประกอบภาพเหล่านั้น

1.25 การให้ผู้บริหารนัดหมายกับนักจัดรายการวิทยุ เป็นการทำให้มีรายการสนทนากันระหว่างผู้บริหารนักจัดรายการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.26 สุนทรพจน์ เป็นการกล่าวสุนทรพจน์โดยผู้บริหารขององค์กรในโอกาสสำคัญ

1.27 การจ้างโฆษณาประจำองค์กร เป็นการจับบุคลากรภายในหรือภายนอกองค์กรที่มีความสามารถในการพูดให้เป็นโฆษกขององค์กร โดยให้เป็นผู้พูดถึงองค์กรในแง่ดีทุกครั้งที่มีโอกาส

1.28 ใบแทรก เป็นการเผยแพร่ข่าวโดยการจัดใบแทรกเข้าไปในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร

1.29 การทำรายการพิเศษในโทรทัศน์

1.30 การทำสารคดีวิดีโอ เป็นการจัดทำวิดีโอสารคดีที่เกี่ยวข้องกับประวัติองค์กร กิจกรรมขององค์กร ฯลฯ เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.31 การนำเสนอในรูปแบบวิดีโอ

สุดาตวง เรืองรุจิระ (2541) อธิบายว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับงานบริการนั้น การกำหนดกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์จะต้องพิจารณา คือ (1) ชนิดและรายละเอียดของบริการที่เสนอขาย ธุรกิจหรือกิจการจะต้องกำหนดขอบเขตการให้บริการเฉพาะด้าน (2) ความหลากหลายของบริการที่มีให้เลือกขึ้นอยู่กับเงินทุนและบุคลากร (3) รูปลักษณะของการบริการสื่อ รูปลักษณะของการบริการ โดยอาศัยแบรนด์อิมเมจหรือโลโก้ได้ หรืออาจสร้างคำขวัญขึ้นมาเพื่อสื่อให้เห็นถึงคุณภาพของการให้บริการ (4) ต้องมีการควบคุมคุณภาพการให้บริการ

กลยุทธ์ราคา ผู้ให้บริการจะต้องอาศัยความชำนาญในการให้บริการและคาดคะเนความรู้สึกพอใจของผู้ซื้อบริการได้รับเพื่อกำหนดราคา กิจการที่ไม่หวังผลกำไรอาจไม่มีราคาที่จะกำหนด อาจให้บริการฟรี แต่โดยแท้จริงผู้รับบริการยังคงต้องมีการจ่ายสำหรับการรับบริการต้องจ่ายค่าเดินทาง ต้องเสียเวลามาคอยรับบริการ หรือหลายๆ กิจการยังคงมีการคิดราคา ค่าจ้างบุคลากร ดังนั้นราคาที่ตั้งจะคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายจำนวนรายได้ที่ประมาณการไว้ เพื่อให้คุ้มค่ากับความต้องการใช้ประโยชน์ของสถานที่นั้น กลยุทธ์ดังกล่าวหลายราคาซึ่งเหมาะสำหรับบริการที่มีฤดูกาล กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย สำหรับการบริการไม่สามารถเลือกช่องทางได้อย่างสลับซับซ้อน วิธีที่เหมาะสมคือใช้ช่องทางจำหน่ายโดยตรง การใช้คนกลางสำหรับการแจกจ่ายผลิตภัณฑ์นั้นการบริการไม่สามารถขนย้ายได้ การจัดจำหน่ายเคลื่อนที่ การจัดสภาพแวดล้อมในการให้บริการ อุปกรณ์การจัดตกแต่งสถานที่จะเป็นสื่อถึงระดับคุณภาพในการให้บริการ

กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด เครื่องมือสำคัญที่ใช้กันมากในการส่งเสริมการตลาด คือ พนักงานขาย ผู้ให้บริการเป็นผู้ส่งเสริมการตลาดทำหน้าที่ติดต่อกับลูกค้าผู้ใช้บริการ ส่วนกิจกรรมที่ไม่หวังผลกำไรจำเป็นต้องอาศัยตัวบุคคลทำหน้าที่ส่งเสริม ชักจูงให้มีผู้บริจาค การโฆษณาสามารถลดโฆษณาได้หลายสื่อ จัดทำเป็นแผ่นพับหรือมีการจัดรายการประกอบ การส่งเสริมการขาย เช่น การแจกคู่มือ การจัดสถานที่ให้บริการ จัดเทศกาลพิเศษ ส่งจดหมาย จัดของแถมหรือสะสมระยะการเดินทาง

อัลริส และแจ็ก เทราท์ (2536) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ควรเริ่มจากเบื้องล่างหรือกลยุทธ์ควรพัฒนามาจากความรู้จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของธุรกิจ ยุทธวิธีควรเป็นตัวกำหนด กลยุทธ์ ยุทธวิธีควรจะต้องมีสิ่งที่ต่างไปจากผลิตภัณฑ์หรือการบริการอื่นๆ กลยุทธ์คือแนวทางการตลาดต่อเนื่อง เป็นการรวมกิจกรรมทางการตลาดเน้นยุทธวิธีที่ประติดประต่อและเมื่อได้กำหนดกลยุทธ์แล้วไม่ควรจะเปลี่ยนแนวทาง

การทำการตลาดโดยเริ่มจากระดับล่าง คือ การลงไปสัมผัสกับเหตุการณ์ หาข้อมูล เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ โดยผู้บริหารของธุรกิจหรือองค์กร ซึ่งก่อนการตัดสินใจอะไรจะต้องยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นแม้ว่าข้อเท็จจริงนั้นอาจตรงกันข้ามกับสิ่งที่คาดหวังไว้การเน้นที่จุดใดจุดหนึ่งเพียงอย่างเดียวจะมีประโยชน์อย่างเห็นได้ชัดหรือเน้นจุดขายให้แสบลง แต่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการตลาดให้ชัดเจน การผลิตให้เต็มสายการผลิตไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำ ถ้าต้องการแข่งขันกับผู้นำจะต้องลดสายการผลิตลงไม่ใช่ขยายให้กว้างออกยุทธวิธีที่ถูกเลือกสรรเพราะสามารถบรรลุความต้องการทางกลยุทธ์ขององค์กร เป็นแนวคิดที่ผิดยุทธวิธีการเน้นการแข่งขัน โดยมีได้มุ่งที่ลูกค้าเป็นสำคัญอย่างเดียว ยุทธวิธีดังกล่าวคือ การตัดโอกาสคู่แข่ง การเสนอสิ่งล่อใจให้แก่ลูกค้า การเสนอให้คู่แข่งมีแรงจูงใจในการเลียนแบบการตั้งราคาผลิตภัณฑ์สูงจะช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีและทำให้มองเห็นสิ่งดีๆ ที่ลูกค้าจะได้รับจากการเปลี่ยนยุทธวิธีให้เป็นกลยุทธ์ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากภายในองค์กรไม่ใช่เปลี่ยนสภาพแวดล้อม หากการเสนอขายผลิตภัณฑ์ไม่ประสบผลสำเร็จองค์กรควรจะมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้ คือ

- เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมาย
- เปลี่ยนผลิตภัณฑ์
- เปลี่ยนจุดสนใจ
- เปลี่ยนช่องทางการจัดจำหน่าย

ชื่อเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จทางการตลาด ควรยึดมั่นในจุดยืน ปกป้องชื่อของผลิตภัณฑ์ การทำตลาดข้ามชาตินั้นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดคือ ชื่อเดียว กลยุทธ์เดียวและการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ไว้ตำแหน่งเดียว

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจการทำงาน

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

วรุฬ พรณเทวี (2542) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสอนศรี (2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าคุณมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

สมพงษ์ เกษมสิน (2526) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจของ Maslow ว่า A.H.Maslow ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายและได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีสิ้นสุด ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ขบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุดตั้งแต่เกิดจนตาย
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตามความสำคัญ (a hierarchy of needs) กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง

2.6.2 การวัดความพึงพอใจ

บุญเรือง ขจรศิลป์ (2529) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าทัศนคติหรือเจตคติเป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อนจึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติโดยตรงได้ แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้โดยอ้อมโดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็น

ไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัด โดยทั่วไป

ภนิกา ชัยปัญญา (2541) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่างๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกดีใจยินดีต่อชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาโดยตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสามารถวัดความพึงพอใจของบุคคลได้ จากการจัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งการทดสอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกตโดยดูจากผลของการทำวิจัย ศึกษาภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

2.7 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเขาค้อ

2.7.1 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองแม่นา

เรียนรู้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น รวมถึงการจัดทัวร์ชมวิถีชีวิตของชุมชนรวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รักษาระบบนิเวศให้อุดมสมบูรณ์ อาทิ กิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การล่องเรือชมธรรมชาติ ชมแมงกระพรุนน้ำจืด และผีเสื้อสายพันธุ์หายากกว่า 50 ชนิด

2.7.2 ประวัติความเป็นมาชุมชนบ้านหนองแม่นา

บ้านหนองแม่นา ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ หมู่บ้านได้ก่อตั้งขึ้นในพ.ศ. 2525 อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงฯ มีพื้นที่ทั้งหมด 1,200 ไร่ ประกอบด้วยบ้านเรือนประมาณ 50 ครัวเรือน (ปัจจุบัน พ.ศ.2554 มี 112 ครัวเรือน) ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ปลูกพริก ปลูกผัก และปลูกหม่อนเลี้ยง

ใหม่ ส่วนหนึ่งประกอบอาชีพเสริม โดยการเป็นลูกหาบในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ
แสดงหลวง

บ้านหนองแม่นาได้จัดตั้งกลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมื่อปี พ.ศ. 2545 มี
นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำการวิจัยในพื้นที่และชุมชน ซึ่งมีสำนักงานกองทุนวิจัย (สกว.)
สำนักงานภาค จะคอยเป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้ อนุรักษ์ และดูแลต้นน้ำ พืชพรรณ แมลง สัตว์
สมาชิกกลุ่มมีจำนวน 84 คน ฝ่ายบริหาร 9 คน โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างและ
พัฒนาระบบการประสานงานความร่วมมือเครือข่ายจัดการท่องเที่ยวทางนิเวศ อนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่า น้ำ แมลงและสัตว์

2.7.3 ลักษณะภูมิประเทศ

หมู่บ้านหนองแม่นาเป็นพื้นที่ติดป่าดงดิบ มีลำน้ำเข็กเป็นบริเวณขอบเขตระหว่าง
หมู่บ้านกับอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงเหมาะสำหรับการศึกษา

ทิศเหนือ	ติดกับ	หมู่บ้านทานตะวันและอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
ทิศใต้	ติดกับ	ลำน้ำเข็ก อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ถนนสาธารณะและวัด เขตป่าชุมชน
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ลำน้ำเข็ก และอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

2.7.4 ลักษณะภูมิอากาศ

อากาศเย็นกับฝนตกมากเป็นประจำและมีหมอกมาก

2.7.5 วัฒนธรรมประเพณี

พิธีเลี้ยงเจ้าที่แม่น้ำลำคลองในเดือน 6 ขึ้น 9 ค่ำของทุกปี

2.7.6 ปฏิทินการท่องเที่ยว

เดือน	กิจกรรม
ตุลาคม	- คูฝี่เสือ คูหอยก้นดัด คูปลาวังมัจฉา - นั่งเรือชมธรรมชาติสองฝั่งลำน้ำเข็ก
พฤศจิกายน-มิถุนายน	- เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ทางเดินที่ - นอนในป่าศึกษาประวัติศาสตร์การสู้ - ชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน - นั่งรถไถ่ชมพื้นที่ทำการเกษตร
กุมภาพันธ์-เมษายน	- คูแมงกะพรุนน้ำจืด คูฝี่เสือ - คูหอยก้นดัด คูปลาวังมัจฉา

	- สนุกกับเทศกาลสงกรานต์
--	-------------------------

เดือน	กิจกรรม
มีนาคม-มิถุนายน	- คู่มือ คู่มือกันดั้ด คู่มือวังมัจฉา - ชมวัฒนธรรมพื้นบ้าน
พฤษภาคม-มิถุนายน	- คู่มือห้อย

2.7.7 แหล่งท่องเที่ยวสวนสัตว์เปิดเขาค้อ

2.7.7.1 ความเป็นมาสวนสัตว์เปิดเขาค้อ

เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2527 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน ในพิธีเปิดอนุสรณ์ผู้เสียสละเขาค้อ และทรงเยี่ยมราษฎรบนพื้นที่เขาค้อ ในการเสด็จฯพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าโดยให้จัดทำเป็นสวนสัตว์เปิดในบริเวณด้านตะวันตกของเขาค้อ เนื้อที่ประมาณ 14 ตารางกิโลเมตร

เพื่อเป็นการสนองต่อพระราชดำริ กรมป่าไม้จึงได้มอบหมายให้ กองอนุรักษ์สัตว์ป่า (ในขณะนั้น) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน กองอนุรักษ์สัตว์ป่า จึงได้ทำการจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจพื้นที่ และให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ เพื่อดำเนินการตามแนวทางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2527 โดยครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร และต่อมา คณะกรรมการประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจาก

ที่ กลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยง สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช บางเขน กรุงเทพมหานคร

การเข้าชมเปิดทุกวัน 8.00-16.00 น. ไม่มีค่าเข้าชม

การเดินทางไปสวนสัตว์เปิดเขาค้อ

ทางเข้าแรก ตามทางหลวงหมายเลข 2353 (เขาค้อ-หนองแม่นา) ถึงหลักกิโลเมตรจะเห็นป้ายเดินทางมาตามถนนอีกประมาณ 4 กิโลเมตรทางเข้าสอง ตามทางหลวงหมายเลข 2258 (สี่แยกกรีนฤดี-หนองแม่นา) แวะศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ เดินทางมาตามถนนอีกประมาณ 4 กิโลเมตรห่างจากสี่แยกกรีนฤดี ระยะทางประมาณ 9 กิโลเมตร

ช่องทางการติดต่อสวนสัตว์เปิดเขาค้อ

ที่อยู่สวนสัตว์เปิดเขาค้อสถานีวิจัยสัตว์ป่าเขาค้อ ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเขาค้อ ตำบลเคาะพง ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ดำเนินการประมาณ 12,500 ไร่

2.7.2 แหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

ทุ่งสะวันนาแห่งพื้นที่ป่าไทยอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอวังทอง อำเภอนครไทย อำเภอนิคมบ่งพร่าง จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีสภาพธรรมชาติ ทิวทัศน์ และลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแหล่ง เช่น ถ้ำ น้ำตก ทุ่งหญ้าโล่งใหญ่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด มีเนื้อที่ประมาณ 789,000.00 ไร่ หรือ 1,262.40 ตารางกิโลเมตร สำหรับชื่อของอุทยานแห่งชาติเป็นชื่อของทุ่งหญ้าขนาดใหญ่ทางด้านทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติ ซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งขึ้นโดยอาศัยชื่อพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งในทุ่งหญ้าแห่งนี้ คือ ต้นแสลงใจ เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ผลสุกสีแดง เมล็ดให้สารสตรีนิน ซึ่ง

เป็นสารเบื่อเมา คาดว่าในสมัยก่อนมีต้นแสดงใจขนาดใหญ่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับสภาพภูมิประเทศเป็นเนินสูงๆ ต่ำๆ มีป่าหลายชนิด และสัตว์ป่าชุกชุม

2.7.2.1 เกี่ยวกับอุทยาน

พื้นที่อุทยานตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่าง จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ 500 เมตรจากระดับน้ำทะเลมียอดเขาที่สูงที่สุดคือ บริเวณเขาแค สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,028 เมตรสภาพอากาศโดยทั่วไปมีอุณหภูมิที่เหมาะสมแก่การไปท่องเที่ยว โดยเฉพาะระหว่างในช่วงเดือนพฤศจิกายน- กุมภาพันธ์ ซึ่งมีอากาศหนาวเย็นมาก ที่ทำการอุทยานฯ ในส่วนตั้งอยู่ที่ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นสาขาย่อยรองจากที่ทำการสำนักงานใหญ่ กิโลเมตรที่ 80

สถานที่ที่น่าสนใจในเขตอุทยานฯ ได้แก่ สะพานแขวน อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณสองข้างทางจะตัดผ่านป่าตลอดเส้นทาง มีความร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนแ่งวังน้ำเย็น ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ หนองแม่นาประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่ระหว่างเส้นทางเดียวกับทุ่งโนนสน ระหว่างเส้นทางเดินสภาพป่าจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปจากทุ่งหญ้าสู่ป่าเต็งรังสลับด้วยป่าสนและป่าเบญจพรรณ ส่วนบริเวณป่าดิบชื้นริมลำธารน้ำตกจะมีความหลากหลายของพืชพรรณไม้ใหญ่ที่ พื้นป่าก็มีพรรณไม้แปลกตาขึ้นอยู่มากมาย เช่น เฟิร์น และบอนต่าง ๆ ทุ่งแสงหลวง อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ หนองแม่นาประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นทุ่งหญ้าแบบสะวันนา มีพื้นที่เป็นที่โล่งกว้างใหญ่ เนื้อที่ประมาณ 16 ตารางกิโลเมตร ตามเส้นทางจะตัดผ่านป่าเบญจพรรณจะพบสัตว์ป่าออกมาหากินตามข้างทาง และมีพันธุ์ไม้ดอกมากมาย นอกจากนี้ยังมีทุ่งหญ้าแบบสะวันนาสลับกับป่าสนสองใบ คือทุ่งหญ้าเมืองเลนและทุ่งโนนสน

ทุ่งนางพญา อยู่ห่างทิศใต้ของที่ทำการอุทยานฯ หนองแม่นา ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นทุ่งหญ้าแบบสะวันนา ล้อมรอบด้วยป่าสนเขาและป่าดิบเขา ตามกึ่งสนจะพบไม้ป่าที่หายมได้ยาก คือ เอื้องชะนีและเอื้องคำปากไก่

ทุ่งโนนสน เป็นทุ่งหญ้าแบบสะวันนา สลับกับป่าสนเขา ตั้งอยู่ใจกลางอุทยานฯ บนยอดเขาโคกสน มีลักษณะคล้ายทุ่งแสงหลวงและทุ่งนางพญา ในช่วงปลายฝนต้นหนาวจะมีดอกไม้หลายชนิดผลัดใบ เช่น ดอกดุสิตา เอื้องม้าวัง กระดุมเงิน ยี่โถปีนัง หม้อข้าวหม้อแกงลิง ทุ่งนี้เหมาะแก่การเดินป่าซึ่งห่างจากที่ทำการอุทยานฯ หนองแม่นาประมาณ 31 กิโลเมตร โดยจะเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปได้ในเดือนตุลาคม-พฤศจิกายนของทุกปี และมีเส้นทางให้เช่าสำหรับนักท่องเที่ยว พักได้ 3-5 คน ราคา 400-500 บาท ในกรณีที่นำเต็นท์มาเองเสียค่าพื้นที่กางเต็นท์คนละ 30 บาท/คืน

การเดินทางไปทุ่งแสดงหลวง

เดินทางท่องเที่ยวใน อ.เขาค้อ สามารถเข้าทางที่ทำการอุทยานสาขาย่อย ตำบลหนองแม่นา ก่อนถึงทางเข้าแก่งบางระจันประมาณ 1 กิโลเมตร ส่วนทางเข้าอีกทางหนึ่งเป็นทางเข้าของที่ทำการอุทยานด้านถนนสาย พิษณุโลก-หล่มสักทางหลวงหมายเลข 12 หลักกิโลเมตรที่ 80

การเดินทาง สามารถใช้เส้นทางได้ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางแรก จาก จังหวัด เพชรบูรณ์ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 21 ไปทางอำเภอหล่มสัก ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร ถึงบ้านนาจั่วแล้วเลี้ยวซ้าย ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 2258 ขึ้นเขาค้อผ่านสี่แยกบ้านสะเดาะพงผ่านพระตำหนักเขาค้อ ตรงไปจนถึงบ้านทางตะวันตกแล้วเลี้ยวขวาไปอีกประมาณ 4 กิโลเมตรจะถึงหน่วยจัดการอุทยานฯ ทุ่งแสดงหลวง ที่ 1 (หนองแม่นา)

เส้นทางที่สอง จาก จังหวัดพิษณุโลกใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 12 เส้นทาง พิษณุโลก-หล่มสัก ประมาณ 100 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าสู่เขาค้อผ่านน้ำอำเภอเขาค้อ ถึงสี่แยกบ้านสะเดาะพงแล้วเลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 2258 ผ่านพระตำหนักเขาค้อตรงไปบ้านทางตะวันตกแล้วเลี้ยวขวาไปอีกประมาณ 4 กิโลเมตร จะถึงหน่วยจัดการอุทยานฯ ทุ่งแสดงหลวง ที่ 1 (หนองแม่นา) อัตราค่าบริการอุทยานฯอัตราค่าเข้าอุทยานฯ นักท่องเที่ยว ไทย ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท ชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาทสถานที่พัก บริเวณหน่วยหนองแม่นา ทาง ไปพระตำหนักเขาค้อ อำเภอเขาค้อ

-มีบ้านพัก จำนวน 5 หลัง ราคา 2,000-2,400 บาท

-เต็นท์เช่า พักได้ 3-5 คน ราคา 250-400 บาท

-ในกรณีที่นำเต็นท์มาเอง เสียค่าพื้นที่กางเต็นท์ ราคา 30บาท/คน/คืน

ส่วนทางเข้าด้านถนนสายพิษณุโลก-หล่มสัก บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 80 เป็นที่ทำการของอุทยาน

-มีบ้านพักไว้บริการนักท่องเที่ยว จำนวน 8 หลัง ราคา 1,000 - 2,400 บาท

-มีเต็นท์ให้เช่าพักได้ 3-5 คน ราคา 250-400 บาท

-ในกรณีนำเต็นท์มาเอง เสียค่าพื้นที่กางเต็นท์ ราคา 30 บาท/คน/คืน

2.7.3 แหล่งท่องเที่ยว ไร่ บี.เอ็น

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้รับความนิยมมานานไม่มีเสื่อมคลาย จากผู้ที่มาเที่ยวเขา คือ จุดเด่นอยู่ที่ความสามารถในการทำการเกษตรเชิงวิชาการแผนใหม่ มาปรับปรุงพัฒนาใช้กับพืชผลไม้ จนกลายเป็นแหล่งสำคัญในการผลิต และการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรสำหรับไม้เมืองหนาวที่สำคัญ ที่นี้มีพืชผัก ผลไม้ที่หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันตามฤดูกาลมากมาย จากพื้นที่การเกษตรนับพันไร่ จึงไม่ควรพลาดจะแวะชม และเลือกซื้อพืชผลเหล่านี้ เป็นของฝากติดมือที่ระลึกจากเขาค้อ

2.7.4 The Front By BN Farm

ทุ่งดอกไม้ The Front By BN Farmซึ่งเป็นส่วนของ ร้านกาแฟและสวนดอกไม้ที่เปิดให้เข้าชมในช่วงฤดูหนาวประมาณเดือนพ.ย.-ม.ค.

เกี่ยวกับไร่ บี. เอ็น.

ผลไม้เมืองหนาวที่ทำได้จากไร่บี.เอ็น. มีมากมาย ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนตามฤดูกาล เช่น สตอเบอร์รี่ ลิ้นจี่ น้อยหน่า อโวคาโด ลูกพลับ ผักต่างๆ เช่น แครอท บีทรูท แตงกวา ญี่ปุ่น พริกแม้ว ผักกาดแก้ว บรอกเคอรี่ และดอกไม้สวยๆ สำหรับเมืองหนาว เช่น คาร์เนชั่น แกลดิโอลัส แอสเตอร์ ซึ่งหาซื้อกันได้ในเรื่องจัดแสดงสินค้า และจำหน่ายพืชพรรณของทางไร่

นอกจากนี้ยังมีสินค้าแปรรูป ประเภท ไอศกรีม แยมผลไม้ น้ำผลไม้ ผลไม้อบแห้ง ผลไม้แช่อิ่ม ประเภทต่างๆ

ส่วนด้านนอกอาคาร สามารถชมไร่นาสัสนได้ ตั้งแต่เริ่มเที่ยวเข้าสู่ไร่บีเอ็น และจอดรถกันได้ในสวนลิ้นจี่เขียว ถัดเข้ามาเป็นแปลงพืชพรรณแปลกตามากมาย ทั้งไม้โบราณดึกดำบรรพ์ ไม้เมืองหนาว ดอกไม้ประดับ ต้นไม้บางชนิดอาจไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน หากต้องการเที่ยวชมแปลงสาธิตพืชผลทางการเกษตร ก็สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าเพื่อให้พาแวะเข้าชมพืชแปลงต่างๆได้เช่นกัน ให้บรรยากาศของการท่องเที่ยวในไร่เมืองหนาวได้เป็นอย่างดี

ด้วยพื้นที่มากกว่า 1,000 ไร่ ตั้งอยู่บนเขาสูงชันกว่าระดับน้ำทะเล มากกว่า 800-1000 เมตร จึงมีภูมิประเทศเป็นที่ราบบนภูเขา และมีอากาศหนาวเย็นตลอดปี เหมาะสำหรับการทำ การเกษตรพืชพรรณเมืองหนาว ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2512 และถูกสืบทอดตำนานแห่งการเกษตรแผน ใหม่บนเขาค้อมาแล้ว 3 รุ่น มีการนำระบบการจัดการการเกษตรแบบต้นทุนต่ำแต่ได้ประสิทธิภาพ สูงมาใช้ในการ ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และยังได้ผสมผสานความหลากหลายทางชีวภาพ ทางพืชพันธุ์และสัตว์ป่า มาช่วยในการทำเกษตร และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้ง สัตว์ป่า และพันธุ์พืชไปในตัว

การเดินทางไปไร่ บี.เอ็น.

1.รถยนต์ส่วนตัว

จากบ้านแคมป์สน เขาค้อ กิโลเมตรที่ 100 (ทางหลวงหมายเลข 10) มีทางแยกหมายเลข 2196 เข้าไปอีก 3 กิโลเมตร จะเห็นป้ายชี้ทางเข้าไร่ อีกประมาณ 3 กิโลเมตร

2.รถประจำทางรถสองแถว จาก อำเภอเมืองนั่งรถสองแถวสายเพชรบูรณ์-เขาค้อ ค่ารถ โดยสารประมาณ 50-60 บาท จะผ่านเนินมหัศจรรย์ จุดชมวิวดลาดพืชผล ทางเกษตร สามแยก รื่นฤดี หอสมุดนานาชาติเขาค้อ ไปสุดสายที่ตลาดพัฒนาเยื้องที่ว่าการ อำเภอเขาค้อ หากต้องการ เที่ยวทั่ว บริเวณเขาค้อ ควรหารถสองแถวเที่ยวจะสะดวกกว่า จาก อ.หล่มสัก-เขาค้อนั่งรถสอง แถวสายหล่มสัก-แคมป์สน ไปลงที่สามแยกแคมป์สน ค่ารถประมาณ 35-40 บาท แล้วต่อรถสอง แถวสายแคมป์สน-เขาค้อ ค่ารถประมาณ 10-20 บาท รถจะผ่านไร่ บี.เอ็น. ไปสุดสายที่ว่าการอำเภอ เขาค้อ หากต้องการเที่ยวทั่วบริเวณเขาค้อ ควรหารถสองแถวเที่ยวจะสะดวกกว่า ราคาเหมา ประมาณ 700-800 บาท/วัน

การเช่ารถ

สามารถเช่ารถสองแถวได้ที่ตัวเมืองเพชรบูรณ์ (หน้าวัดมหาธาตุ) สามแยกนางั่ว หรือปาก ทางแคมป์สน กิโลเมตรที่ 100 รถสองแถว จะนำท่องเที่ยวบนเขาค้อ โดยนำชมจุดต่าง ๆ บรรทุกได้ ประมาณ 10-12 คน/คัน

2.7.5 แหล่งท่องเที่ยวน้ำตกศรีดิษฐ์

เป็นน้ำตกหินชั้นขนาดใหญ่ มีน้ำไหลตลอดทั้งปี เคยเป็นที่อยู่ของ ผกก. มาก่อน สิ่งที่น่าสนใจคือ ครกตำข้าวพลังงานน้ำตกที่ ผกก.สร้างไว้ มีพลับพลาที่ประทับทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จประทับทรงงาน วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 ประทานแนวทางในการพัฒนาอำเภอเขาคว่ำให้เจริญรุ่งเรืองจนถึงบัดนี้ น้ำตกศรีดิษฐ์ เป็นน้ำตกชั้นเดียวไหลผ่านจากหน้าผาตัด ลัดเลาะมาตามซอกหินชั้นต่าง ๆ ตกลงมาคล้ายม่านน้ำตกหลายม่านอย่างสวยงาม ด้านล่าง มีน้ำยังเป็นแอ่งขนาดใหญ่ สามารถลงเล่นน้ำได้ แต่ช่วงฤดูฝนควรระมัดระวังเป็นพิเศษเนื่องจากน้ำจะไหลเชี่ยว จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถสัมผัสได้ทั้งบรรยากาศแห่งความเป็นธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาคว่ำประกอบด้วยเทือกเขา สลับซับซ้อน และมีเขาถือเป็นเขาสูงเด่น มีลำห้วยซึ่งมีน้ำไหลตลอดปี เช่น ห้วยสะเดาพอง ห้วยค้อ ห้วยเสถียรแห่ง สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าดิบเขา และป่าดิบสลัดโปร่ง ซึ่งเป็นที่อาศัยหากินและหลบภัยของสัตว์ป่าได้เป็นอย่างดี ความสูงจากน้ำทะเลปานกลางประมาณ 700 – 1,000 เมตร ลักษณะอากาศ ในฤดูร้อนอุณหภูมิประมาณ 32 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในฤดูหนาวประมาณ 2 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,800 มิลลิเมตร พันธุ์ไม้เป็นชนิดที่ขึ้นในป่าดิบเขา ได้แก่ สนเขา ค้อ กระท่อนป่า ตะเคียน ยาง ตะแบก ประดู่ส้ม มะม่วงป่า ฯลฯ

การเดินทางไปน้ำตกศรีดิษฐ์

จากที่ว่าการอำเภอเขาคว่ำบนทางหลวงหมายเลข 2196 ไปตามเส้นทางพระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษกจนถึงสามแยกบ้านส่งคุ่ม ให้เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2325 ผ่านอ่างเก็บน้ำบ้านรัตนัย ผ่านสามแยกไปเขาคว่ำ จนถึงปากทางเข้าน้ำตกศรีดิษฐ์ให้เลี้ยวขวาไปตามป้ายบอกทาง หรือจากสี่แยกรัตนฤดีไปตามทางหลวงหมายเลข 2258 ไปทางบ้านหนองแม่นา เมื่อถึงสามแยกบ้านหนองแม่นาให้เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 2325 ผ่านบ้านราชพฤกษ์ ขับต่อไปจนถึงปากทางเข้าน้ำตกศรีดิษฐ์ให้เลี้ยวซ้ายไปตามป้ายบอกทาง

2.7.6 แหล่งท่องเที่ยวจุดชมวิวดงตะเคียนไ้ระ

เขาคะเคียนโงะ ตั้งอยู่ในตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจุดชมวิวยอดนิยมที่สวยงามแห่งหนึ่งบนเขาค้อที่สามารถชมทะเลหมอกได้รอบทิศแบบ 360 องศา พร้อมบรรยากาศของพระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า จากจุดชมวิวยุคคะเคียนโงะสามารถมองเห็นวิวทิวเขาสวยงามที่อยู่เบื้องหน้าเป็นเขาปู่ เขาย่า ที่มีรูปทรงคล้ายภูเขาไฟฟูจิ รวมถึงผืนป่าของเขาค้อและเส้นทางถนนที่ทอดยาวมายังจุดชมวิวยุคคะเคียนโงะ

การมาชมทะเลหมอกที่จุดชมวิวยุคคะเคียนโงะ ควรมาแต่เช้าตรู่ประมาณในช่วงเวลา 05.30-7.00 น. เพื่อมาเฝ้ารอแสงอาทิตย์ที่กำลังค่อยๆ พ้นออกมาจากขอบฟ้า ช่วงก่อนพระอาทิตย์ขึ้น จะได้เห็นแสงสีหลากหลายทั้ง ม่วง ชมพู ส้ม ผสมกัน รวมทั้งแสงไฟจากบ้านเรือนและที่พักบนเขาค้อที่อยู่ข้างล่าง ส่วนฤดูไหนจะสามารถเห็นทะเลหมอกและแสงสีสวยที่เขาค้อชมวิวยุคคะเคียนโงะ ได้ง่ายที่สุด จากที่เคยเดินทางมาที่นี่หลายครั้งทั้งฤดูฝน และในช่วงหนาว คิดว่าน่าจะเป็นช่วงปลายฝนต้นหนาวตั้งแต่ปลายต.ค.-พ.ย. มีหมอกแลแสงสวยๆมาให้เห็นเกือบทุกวัน เพราะในเดือนนี้ยังมีความชื้นจากหน้าฝนสะสมอยู่ และเป็นช่วงเวลาที่ฝนเริ่มน้อยลง อากาศปลอดโปร่งท้องฟ้าแจ่มใส ทำให้ได้เห็นทั้งทะเลหมอกและแสงสีที่สวยงามซึ่งมีความลงตัวที่สุดอีกอย่างหนึ่ง ส่วนในฤดูอื่นๆ นั้นต้องคอยมาลุ้นกันต่อไป ฤดูฝนอาจมีหมอกมาให้เห็นแต่นั้นก็หมายถึงสภาพอากาศที่อาจไม่โปร่งใสนัก ฤดูร้อนแห้งแล้งก็ต้องคอยมาลุ้นกันเป็นวันๆ ไป ส่วนฤดูหนาวในช่วงเดือนธ.ค. -ก.พ. อากาศเริ่มแห้งลงก็ต้องมาลุ้นกันรายวันอีกเช่นกัน

ค่าบริการเขาคะเคียนโงะ

ค่าบำรุงสถานที่เขาคะเคียนโงะ เสียค่าบำรุงสถานที่คนละ 10 บาท (กรณีไม่ได้นอนค้างคืน) ไม่มีที่พักบริเวณเขาคะเคียนโงะมีเพียงเต็นท์ให้บริการ หลังละ 450 บาท พักได้ 2-3 คนหากนำเต็นท์มาเอง คิดค่าพื้นที่กางเต็นท์คนละ 100 บาท มีบริการห้องสุขา 3 ห้อง และห้องอาบน้ำ 1 ห้อง ไม่มีร้านอาหาร ควรเตรียมมาเองบริการอาหารว่างช่วงเช้าแต่ในช่วงเช้ามื้อน้ำร้อน กาแฟ โอวัลตินนมมา จำหน่าย

2.7.7 แหล่งท่องเที่ยวแก่งบางระจัน

แก่งบางระจัน เป็นแก่งหินขนาดใหญ่ และยาวประมาณ 300 เมตร อยู่บริเวณติดกับลำน้ำเจ๊กติดกับอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง(หน่วยหนองแม่นา) มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เรียนรู้ธรรมชาติร่วมกับการทำความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากทิวทัศน์ที่สวยงามแล้ว ยังมีพืชพรรณ สัตว์ ป่านานาชนิด อาทิ หอยก้นดัด ปลาท้องถิ่น ผีเสื้อหายากมากมาย นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งอาศัยของแมงกะพรุนน้ำจืดสายพันธุ์น้ำไหลที่มีเหง้าเดียวชมแมงกะพรุนน้ำจืด

แมงกะพรุนน้ำจืด เป็นสิ่งมีชีวิตที่แปลก หายาก และเปราะบาง ที่จะมาให้พบเห็นปีละหนึ่งครั้ง พบเห็นได้ 6 ประเทศ คือ อเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น อังกฤษ รัสเซีย และไทย ซึ่งพบมาที่ แก่งบางระจัน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกลุ่มชุมชนคนรักภัยป่าหนองแม่นา ได้จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์สำหรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

แม้จะเป็นสัตว์หายากควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง แต่เราชาวเขาค้อ ก็อดไม่ได้ที่จะขออวดว่า เรามีแมงกะพรุนน้ำจืด สัตว์ที่หายากมากชนิดหนึ่งของโลกอยู่ที่หนองแม่นา แก่งบางระจัน และอยากเชิญชวนให้ท่านที่มีหัวใจอนุรักษ์ อยากท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์ มานั่งเรือพาย เที่ยวชมแมงกะพรุนน้ำจืด พร้อมซึมซับบรรยากาศอันร่มรื่นของแก่งบางระจัน นอกจากนี้ ยังสามารถชมผีเสื้อนานาพันธุ์ นั้บพันตัวบินเรียงรายรอบๆตัวเรา ในช่วง 2 เดือน มีนาคม - เมษายน นี้เท่านั้น กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นั่งเรือพายเที่ยวชมแมงกะพรุนน้ำจืด ที่แก่งบางระจัน บ้านหนองแม่นา เขาค้อ เพิ่งเริ่มต้นได้ไม่กี่ปี แต่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอนุรักษ์ค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นเปิดตัวให้ได้ลโฉมเจ้าแมงกะพรุนน้ำจืด สัตว์น้ำที่หายากมากพันธุ์หนึ่งของโลก และปรากฏโฉมอยู่ในที่แห่งเท่านั้น นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมแมงกะพรุนและผีเสื้อกันนานาพันธุ์ได้ตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ เพราะแมงกะพรุนเริ่มปรากฏโฉมให้เห็นกันแล้ว และจะค่อยๆ โตขึ้นเรื่อยๆ และเยอะที่สุดในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน

การเดินทางไปแก่งบางระจัน

การเดินทาง จากจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 21 สายหล่มสัก-สระบุรี ไปทาง อำเภอหล่มสัก เมื่อถึงสี่แยกบ้านนางั่ว ประมาณกิโลเมตรที่ 238 จะพบทางแยกอยู่ด้านซ้ายมือเป็นทางขึ้นสู่อำเภอเขาค้อ เป็นทางหลวงหมายเลข 2258 ผ่านทางแยกบ้านสะเดาพงษ์ไปหนองแม่นา ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร จะพบที่ทำการกลุ่มฯ อยู่ใกล้กับหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงหน่วยหนองแม่นา

2.7.8 แหล่งท่องเที่ยวผาช่อนแก้ว

สถานที่อันเป็นธรรมภูมิทุ่งดงาม ซึ่งเรียกว่าผาช่อนแก้วนี้ มีธรรมชาติเป็นภูเขาที่สูงใหญ่ ซ้อนกันเป็นทิวเขาเรียงรายโอบรอบบริเวณศาลาปฏิบัติธรรม และบนยอดเขาสูงตระหง่านนั้น มีถ้ำ อยู่บนปลายยอดเขา ซึ่งมีชาวบ้านทางแดงหลายคน ได้เห็นลูกแก้วลอยเหนือฟากฟ้า และกลับหายเข้าไปในถ้ำบนยอดผา ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นพระบรมสารีริกธาตุเสด็จมา และต่างถือว่าเป็นสถานที่มงคล มีความศักดิ์สิทธิ์และเรียกตาม ๆ กันว่า “ผาช่อนแก้ว” และพุทธสถานที่มาตั้งในจุดที่โอบล้อมด้วย ทิวเขาดังกล่าว จึงเรียกว่า “พุทธธรรมสถานผาช่อนแก้ว” เพื่อเป็นนิมิตมงคลแก่ชาวบ้านทางแดง และผู้มาปฏิบัติธรรมสืบไป วัดพระธาตุผาช่อนแก้วก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 ในนาม “พุทธธรรม สถานผาช่อนแก้ว” ได้รับการอนุมัติจัดตั้งเป็นวัด ในมงคลนามว่า “วัดพระธาตุผาแก้ว” เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 จากคณะกรรมการมหาเถรสมาคม โดยมีพระครูปลัด ปารมี สุรยุทโธ เป็นเจ้า อวาส ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็น “วัดพระธาตุผาช่อนแก้ว” เมื่อ 30 พฤษภาคม 2556 เพื่อให้ สอดคล้องกับบริเวณที่ตั้ง ซึ่งแต่เดิมชาวบ้านเรียกกันว่า “ผาช่อนแก้ว” วัดพระธาตุผาช่อนแก้วตั้งอยู่ ในชัยภูมิธรรม ณ บริเวณเนินเขาในหมู่บ้านทางแดง ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ โดย คุณภา วิณี และ คุณอุไร โชติกุล ได้มีจิตศรัทธาซื้อที่ดินถวายเป็นแรกจำนวน 25 ไร่ เพื่อก่อสร้างเป็น สถานที่ปฏิบัติธรรมแก่พระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนทั่วไป ปัจจุบันมีผู้ร่วมถวายปัจจัยซื้อที่ดินเพิ่ม รวมทั้งสิ้นมีที่ดินรวม 91 ไร่

วัตถุประสงค์การสร้าง

เพื่อเป็นที่สอนปฏิบัติการเจริญสติปัญญา 4 ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ตาม คำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ทรงชี้ว่าเป็นทางสายเอกที่นำไปสู่ความบริสุทธิ์ของกายและใจ ความดับ ทุกข์ การเข้าถึงมรรคและพระนิพพานวัดพระธาตุผาแก้ว เป็นที่วิเวกสงบโอบล้อมด้วยธรรมชาติที่ ทุ่งดงาม ซึ่งความเบิกบานของธรรมชาติ เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดสมาธิ เรียกว่าความสุขเป็นเหตุใกล้

ให้เกิดสมาธิ สมาธิเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญญา ซึ่งศาสนาพุทธล้วนเป็นกระบวนการของเหตุปัจจัย ดังนั้น สถานที่แห่งนี้จึงสร้างให้เหมาะกับเหตุปัจจัย ที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่จะช่วยน้อมนำมาสู่ธรรมชาติภายในของตัวเอง

หลักคำสอนของการปฏิบัติธรรม

สติปัฏฐาน 4 เป็นหัวใจและวัตถุประสงค์หลัก ของการสอนปฏิบัติธรรม ที่วัดพระธาตุผาแก้ว โดยเน้นความเรียบง่ายเป็นหลัก เพื่อรู้จักฐานที่ตั้งของสติ ตั้งแต่กาย ซึ่งเรียกว่ารูปธรรม และ นามธรรม ตั้งแต่ อารมณ์ จิตใจ ซึ่งอยู่กับเรตลอดเวลา ดังนั้น คำสอนหลักของการปฏิบัติธรรม ที่พุทธธรรมสถานฯ เน้นเพื่อให้รู้จักหลักของการเจริญสติปัฏฐาน 4 เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2.7.9 แหล่งท่องเที่ยวพระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษก

พระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษก ตั้งอยู่บนเขาค้อ ริมทางหลวงหมายเลข 2196 อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเขาค้อไปทางทิศเหนือประมาณ 2 กิโลเมตร จะเห็นพระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษก อยู่ติดถนนด้านขวามือ เป็นเจดีย์ที่มีสถาปัตยกรรมผสมผสานทั้งแบบสุโขทัย อโยธยา และรัตนโกสินทร์ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปให้ประชาชนได้สักการะบูชา ยอดเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระอัฐธาตุของพระพุทธเจ้า ที่อัญเชิญมาจากประเทศศรีลังกา โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานให้กับประชาชนในพื้นที่ หลังจากยุคการสู้รบกับคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย

ลักษณะเด่น

มีเอกลักษณ์ทางศิลปพุทธสถานทางภาคเหนือ เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย และรัตนโกสินทร์ประยุกต์ รูปแบบขององค์พระบรมธาตุเจดีย์ ที่ผังของฐานด้านล่างเป็นแบบย่อมุมไม้สิบสอง ฐานชั้นบนมีผังเป็น 8 เหลี่ยม อันเป็นลักษณะที่มีการใช้ตั้งแต่ครั้งสมัยทวารวดี

ราวตี องค์พระบรมธาตุเจดีย์มีความสูง 69 หลา หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระชนมายุครบ 69 พรรษา ฐานเจดีย์กว้าง 39 หลา หมายถึงปีพุทธศักราช 2539 ลักษณะรูปแบบในส่วนของรูปด้านบริเวณฐานชั้นล่างและฐานชั้นบนยึดขยายยกสูง ขึ้น และได้มีการนำลักษณะแบบอย่างการใช้ซุ้มคูหาประดับเข้า 4 ด้าน ซึ่งในการประดับด้วยซุ้มคูหานี้ตามหลักฐานปรากฏว่า มีการใช้มาตั้งแต่ครั้งสมัยทวารวดี บริเวณฐานชั้นล่างนี้มีซุ้มคูหา 4 ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 4 ทิศ และบริเวณฐาน 8 เหลี่ยม ตอนบนมีซุ้มคูหาขนาดใหญ่ และเล็กสลับกัน ซึ่งซุ้มคูหาขนาดใหญ่ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 4 ทิศ

ประวัติ

เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2529 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ รวมทั้งพระธาตุของพระอริยสาวก ในสถูปศิลาขนาดเล็ก ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร และหนึ่งในจำนวนของสถูปศิลาที่ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุแก่ พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ เพื่อให้อัญเชิญไปประดิษฐานประจำสำนักสงฆ์วิชฌมัญญูญาราม บ้านเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานไว้ ณ พื้นที่เขาค้อแห่งนี้ เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้ในอดีตเคยเป็นพื้นที่ที่มีการสู้รบ ระหว่างคนไทยด้วยกันเองมานาน จนทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต และเลือดเนื้อจำนวนมาก ยังเศร้าโศกเสียใจให้กับคนไทยทั้งชาติ และเมื่อการสู้รบยุติลง ความสงบสุขร่มเย็นก็เริ่มบังเกิดขึ้น ราษฎรในพื้นที่ได้รับการส่งเสริม ให้มีที่ทำกินเป็นของตนเอง มีการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร ราษฎรในพื้นที่เขาค้อ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเป็นลำดับ มีรายได้เพียงพอต่อการครองชีพ และที่สำคัญราษฎรมีความรัก และหวงแหนในแผ่นดิน ที่แลกมาด้วยชีวิตเลือดเนื้อ และหยาดน้ำตาของทหารหาญและพี่น้องคนไทยจำนวนมาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมสารีริกธาตุให้กับ พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ เพื่อนำไปประดิษฐาน ณ พื้นที่เขาค้อนี้ให้เป็นทีเคารพสักการะ และนำความสงบสุขร่มเย็นมาสู่ราษฎรในพื้นที่ อีกทั้งให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทุกหมู่เหล่า ให้ร่วมมือร่วมใจพัฒนาชาติไทย ให้วัฒนาสถาพร ดังนั้น จึงได้มีพระบรมสารีริกธาตุให้ราษฎรในพื้นที่เขาค้อ และใกล้เคียงได้เคารพสักการะ ณ สำนักสงฆ์วิชฌมัญญูญาราม บ้านเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ปีพ.ศ. 2534 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกป่าบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยลึก หลังสำนักสงฆ์วิชฌมัญญูญาราม อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์

มัยบุญญาราม ได้กราบบังคมทูลว่ามีเศรษฐีท่านหนึ่ง มีความประสงค์จะขอสร้างพระสถูปเจดีย์ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานมา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชกระแสกับ พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ ว่าควรจะให้คนไทยทุกหมู่เหล่าได้มีส่วนร่วมในการก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ดังกล่าวน่าจะเหมาะสมกว่า พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ขณะนั้น) ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลเชิญ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธาน การสร้างพระสถูปเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเขาค้อ และการจัดสร้างวัดมณฑล และทรงตอบรับเชิญ เป็นองค์ประธานในการก่อสร้าง และทรงเป็นองค์ประธานในพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในพระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษก อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 14 มกราคม 2542 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า “พระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษก” เมื่อ 27 มิถุนายน 2539

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ผู้วิจัยได้

ปาริณต สิงห์ศักดิ์ตระกูล และคณะ (2010) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดน และบ้านโดนป่านั้น อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปรางอำเภอกวนโดน และบ้านโดนป่านั้น อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสอบถามและการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้นำและตัวแทนชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และนักท่องเที่ยวในจังหวัดสตูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านทุ่งมะปรางและบ้านโดนป่านั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางสำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะอาดและภูมิทัศน์ให้สวยงามและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน 2) ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกจัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและจัดเตรียมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับ

การถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวและ 3) ด้านการพัฒนาการตลาดจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนเน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน และจัดทำคู่มือแผ่นพับ โบปลิว และพัฒนาเว็บไซต์สำหรับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความยั่งยืนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อการวางแผนและการดำเนินงาน ควรมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และจัดให้มีกลไกที่สำคัญของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างชุมชนบ้านทุ่งมะปรางและชุมชนบ้านโดนปานัน

ประหัสชัย ระมาด (2014) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จำแนกตามสถานภาพทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ANOVA ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี และส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อกิจกรรมทางเดินที่แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความสำคัญมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและด้านศักยภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมีความสำคัญมาก แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญเป็นรายชื่อ 5 อันดับแรก ได้แก่ ทัศนียภาพ วิถีชีวิตที่มีความสวยงามและโดดเด่น การรักษาสภาพฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียง ภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับภูมิทัศน์เหมาะสมแก่การชมทัศนียภาพโดยรอบ และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ด้านการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน ด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน ด้านศักยภาพการบริหารจัดการมีความแตกต่างกัน การวิจัยนี้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจนารัตน์ รัตนสนธิ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี สถาบันราชภัฏชัยภูมิพบว่า

นักศึกษาศาสนาบันราชภัฏเชียงใหม่ส่วนใหญ่ใช้การหาข้อมูลก่อนตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวโดยการสอบถามเพื่อนที่รู้จักและลักษณะการเดินทางเป็นหมู่คณะมากที่สุด ขณะเดียวกันได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ มีผลต่อการตัดสินใจเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนโดยการจัดทัศนศึกษาไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นอันดับสอง

ใจแก้ว แถมเงิน (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลยุทธ์ในการดำเนินการด้านการตลาดอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ได้แก่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าโดยการจัดแพ็คเกจทัวร์ให้เหมาะสมกับฤดูกาล ควรตั้งราคาที่เหมาะสม การขยายช่องทางการจัดจำหน่ายมากขึ้น ควรมีการจัดตั้งฝ่ายการตลาดที่ดูแลตลาดเชิงรุก และมีการทำการส่งเสริมการตลาดอย่างจริงจัง

ทัศนัยวรรณ ดวงมาลา และคณะ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ส่วนประสมการตลาดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พบว่า การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีโฆษณา เช่น แผ่นพับ โบรชัวร์ การประชาสัมพันธ์ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีแถลงข่าว หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัดได้ ในส่วนปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการประสานงานที่ดี ความไม่พร้อมและขาดศักยภาพ

นาถพิมล วาดสันทน (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่าการพัฒนาด้านกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านอินเทอร์เน็ต และเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาดควรเพิ่มการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น จัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก

ไพฑูรย์ จันทรา (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย : กรณีศึกษาวนอุทยานหินผางาม จังหวัดเลย พบว่า 1) ผู้หญิงวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในวัยเรียนนิยมท่องเที่ยวในวนอุทยานผางามมากที่สุด โดยส่วนใหญ่โดยสารรถบัสมาเที่ยวอุทยานผางามกับเพื่อนๆ เป็นครั้งแรก ตามการบอกเล่าปากต่อปากโดยมีจุดมุ่งหมายมาชมธรรมชาติที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นสวนหินโดยเฉพาะบริเวณเขาวงกต โดยมีมัคคุเทศก์นำทางใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1 – 2 ชั่วโมง และหลังจากเดินเที่ยวก็นั่งรถบริการกลับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 2) นักเที่ยวมีความคิดเห็นทางบวกต่อปัจจัยการจัดการส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานผางามจัดทำอยู่ในขณะนี้ได้แก่ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

เพ็ญศรี เจริญวานิช (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยว 5 จังหวัด คือ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย และอุบลราชธานี เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ ทักษะ และความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงโอกาสทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม วิธีการที่เหมาะสม ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยศึกษาจากประชากร 3 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารหรือตัวแทนประกอบการที่ทำธุรกิจนำเที่ยวและนักท่องเที่ยว

โรจนา โนนศรีชัย (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี สื่อที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักภูกระดึงมากที่สุด คือ คนรู้จักแนะนำ

วรวัทย์ สุวรรณภักดี (2547) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26 – 45 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เดินทางไปท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณสถานที่ ด้านบริหารจัดการโดยทั่วไป ด้านบุคลากร ด้านทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งโดยรวมและจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะการมาท่องเที่ยว มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารจัดการโดยทั่วไปมีความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

วัฒนาพร สุญาษา (2545) ศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวคอยดุง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่าสภาพแหล่งท่องเที่ยวคอยดุงมีความพร้อมและสามารถจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวคอยดุงมีความรู้ด้านพื้นที่คอยดุง ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรจะมีการปรับปรุงในด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

ศิริรัตน์ โตสัมพันธมงคล (2549) ศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก พบว่าจังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความ

หลากหลายมาก โดยมีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ง่ายมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีจำนวนโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบุคลากรเพียงพอในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวพอเพียง ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีป้ายสื่อความหมายชัดเจนและมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้มีการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น ประกอบกับประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้และการสร้างงาน และมีข้อเสนอแนะให้มีการอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ ปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ควรประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านบริการการท่องเที่ยวและด้านการตลาดการท่องเที่ยว ทั้งนี้ โดยมีกิจกรรมที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้

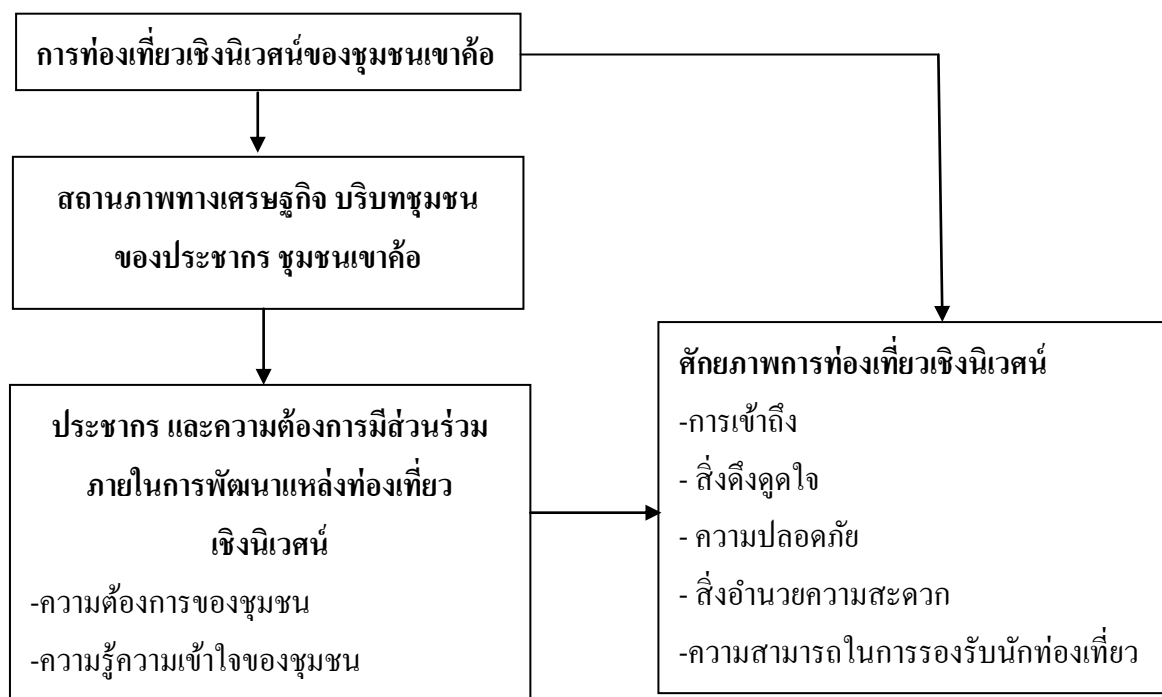
นรินทร์ กุลพานันท์, ถวิล แสนตรง และสุนทร เทศสวัสดิ์วงศ์ (2550) ทำการศึกษาเรื่องโครงการพัฒนามวนอุทยาน อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเขตอีสานใต้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การศึกษาเรื่องการพัฒนามวนอุทยาน อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเขตอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยว มวนอุทยานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเขตอีสานใต้ ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารของหน่วยงานและแหล่งความรู้จากอินเทอร์เน็ต สอบถามความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS For Windows และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้การประชุมกลุ่มและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติในเขตอีสานใต้ 9 แห่ง มวนอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 4 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 6 จังหวัด ในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมีศักยภาพมากทั้งด้านกิจกรรมท่องเที่ยว การคมนาคมเข้าแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลางเป็นด้านที่พักแรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านข้อมูลข่าวสารสำหรับรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติ มวนอุทยาน

แห่งชาติ มีแนวปฏิบัติที่ใกล้เคียงกันเพราะเป็นนโยบายที่มอบมาในระดับกระทรวงกรม ซึ่งมี การแบ่งงานในด้านกฎระเบียบและการปฏิบัติของนักท่องเที่ยว งานบริการด้านความปลอดภัย ด้าน กิจกรรมและนันทนาการ ด้านการสื่อความหมาย ป้าย การประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการภูมิทัศน์ และทัศนียภาพ ด้านบริการบ้านพัก ด้านบริการอาหาร ด้าน คมนาคมขนส่ง ยกเว้นในส่วนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ค่อนข้างเข้มงวดกับนักท่องเที่ยวในด้าน การท่องเที่ยว โดยจะเน้นไปในกิจกรรมศึกษาธรรมชาติเป็นหลักในด้านแนวทางและยุทธศาสตร์ พึ่งพาเสริมสร้างความเข้มแข็งของการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้โดย เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนั้น พบว่ามีการเชื่อมโยงการดำเนินงานในระดับพื้นที่ชายแดนอยู่ แล้ว ในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า และน่าจะขยายมาเป็นความร่วมมือด้านการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวได้ในอนาคต

2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นนั้น ต้องมี การศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจ บริบทชุมชนของประชากร ชุมชนเขาค้อ และผู้วิจัยพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาได้นำแนวทางในการศึกษาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมือในการศึกษา โดยมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

3.6 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประเด็นการสัมภาษณ์และประเด็นการสังเกต ใช้แบบสอบถามผู้แทนชุมชนจำนวน 70 คน และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 30 คน และผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามด้วยคำถามเดียวกัน และจัดบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชน ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชน

3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้แทนชุมชนตำบลในอำเภอเขาค้อ 7 ตำบล จำนวน 70 คน ผู้ให้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 30 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เพื่อหา

แนวทางจัดการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ในประเด็นการศึกษา คือผู้แทนชุมชน

1. ตัวผู้วิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต ตั้งคำถาม จดบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดขึ้นตอน การศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยว ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ผู้ศึกษาได้พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้ตัวผู้วิจัยได้ยึดหลักการที่เป็นกลาง คือ มุ่งพิจารณาและวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งจากมุมมองของคนภายนอกชุมชน และมุมมองของคนภายในชุมชนโดยมิได้เอากฎเกณฑ์ของผู้ศึกษาและกฎเกณฑ์ของทฤษฎีเข้าไปยึดยึดหรือตัดสิน หากแต่ผู้ศึกษาได้ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รู้ ผู้นำ และสมาชิกของชุมชน

2. การใช้แบบสอบถาม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจความปลอดภัยสิ่งอำนวยความสะดวกและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการศึกษาเชิงคุณภาพ

3. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้ใช้การกำหนดหัวข้อสำหรับการสอบถาม พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลไว้อย่างกว้าง ๆ และสามารถที่จะสัมภาษณ์เจาะลึก ได้ทันทีเมื่อปรากฏ รายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจ ได้แก่ สภาพทั่วไปของชุมชน ความรู้ความเข้าใจและความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. วิธีการสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในการสังเกต 2 ประเภทคือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยมีส่วนในการทำกิจกรรม ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสังเกตพฤติกรรมและท่าทีที่มีต่อชุมชนมีวัฒนธรรมของตนเป็นสิ่งดึงดูดใจให้กับผู้มาเยือน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการสังเกตลักษณะทั่วไปของชุมชนทั้งลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

5. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม เป็นสมุดบันทึกที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการบันทึกข้อมูลที่ได้จาก การสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ ประเด็นและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งบันทึกข้อสังเกตและการวิเคราะห์ของผู้วิจัยเองในแต่ละครั้งของการเข้าศึกษาข้อมูลในพื้นที่

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มชุมชนด้วยตนเองและ ผู้วิจัยได้อบรมผู้ช่วยผู้วิจัย (นักศึกษา) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกๆด้าน ผู้วิจัยจึงรวบรวม ข้อมูลทั้ง 2 ประเภท

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลภาคสนาม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาได้ขออนุญาตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้อ เพื่อดำเนินการจัดเสวนาโครงการให้ความรู้ความเข้าใจร่วมกัน และสอบถามสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 30 คนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 ผู้ศึกษาชี้แจงและทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแบบสอบถามให้แก่ผู้แทนชุมชนที่ใช้ในการศึกษา 70 คน

1.3 เก็บรวบรวม นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย และสถิติข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ และอ้างอิงในการเขียนรายงานการวิจัย

3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน - ตุลาคม 2561

3.6 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ โดยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทำการตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีขั้นตอนในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบสอบถาม โดย ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	น้อยที่สุด

3.ดำเนินการจัดทำดัชนีข้อมูลในแต่ละเนื้อหา หรือประเด็นเดียวกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน

4.จัดทำข้อมูลสรุปชั่วคราว และกำจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการวิจัย

5.วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ความรู้ความเข้าใจ และความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยนำข้อมูลที่มาเขียนอภิปรายตามลักษณะของข้อมูล ดำเนินการเรียบเรียง บรรยายเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการนำเสนอผลของการศึกษาเรื่องศักยภาพ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยข้อแบบคำถามวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประเด็นการสัมภาษณ์ และประเด็นการสังเกต ใช้แบบสอบถามผู้แทนชุมชนจำนวน 70 คน และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 30 คนเพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้แทนชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน จากการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้แทนชุมชน จำนวน 70 คนสรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	40
หญิง	42	60
รวม	70	100
2. อายุ		
20 – 30 ปี	12	17.1
31 – 40 ปี	20	28.6
41 – 50 ปี	21	30.0
51 – 60 ปี	11	15.7

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
61 ปีขึ้นไป	6	8.6
รวม	70	100
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	28	40
มัธยมศึกษา	20	28.6
อนุปริญญา	4	5.7
ปริญญาตรี	12	17.1
สูงกว่าปริญญาตรี	2	2.9
ไม่ได้รับการศึกษา	4	5.7
รวม	70	100
4. อาชีพ		
ข้าราชการ	5	7.2
ค้าขาย	18	25.7
เกษตรกรรม	31	44.3
ผู้ประกอบการ	12	17.1
อื่น ๆ	4	5.7
รวม	70	100
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5	7.2
5,001 – 10,000 บาท	26	37.1
10,001 บาทขึ้นไป	39	55.7
รวม	70	100

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน		
ต่ำกว่า 1 ปี	0	0
1 – 5 ปี	4	5.7
6 – 10 ปี	6	8.6
11 ปีขึ้นไป	10	14.3
อยู่มาตั้งแต่เกิด	50	71.4
รวม	70	100

จากตารางที่ 4-1 แสดงข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 70 คน มีข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป ดังนี้

1. เพศ

เป็นเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เป็นเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 40

2. อายุ

ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 อายุระหว่าง 20 - 30 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 และอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา

ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน 28 คนคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมามัธยมศึกษาจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ปริญญาตรีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 อนุปริญญา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

4. อาชีพ

ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรวมจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมา ค้าขายจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ผู้ประกอบการจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ข้าราชการจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และอื่น ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตามลำดับ

5. รายได้

ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมา 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ตามลำดับ

6. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

ส่วนใหญ่อยู่มาตั้งแต่เกิด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมา 11 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 6 – 10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.61 - 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตามลำดับ

4.2 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 4-2 ระดับศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านการเข้าถึง	3.84	มาก	1
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.70	มาก	2
3. ด้านความปลอดภัย	3.33	ปานกลาง	5
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.39	ปานกลาง	4
5. ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.66	มาก	3
รวม	3.58	มาก	

จากตารางที่ 4-2 พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการเข้าถึง ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X} = 3.70$) ด้าน

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.66$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.39$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.33$)

ตารางที่ 4-3 ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเข้าถึง จำแนกเป็นรายชื่อ

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	$\bar{X}$	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเข้าถึง ($\bar{X} = 3.84$)						
1. ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวกเป็นต้น	3.92	7 (10.0)	51 (72.9)	12 (17.1)	0 0	0 0
2. ชุมชนมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	3.74	8 (11.4)	37 (52.9)	24 (34.3)	1 (1.4)	0 0
3. ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์	3.90	15 (21.4)	34 (48.6)	20 (28.6)	1 (1.4)	0 0
4. ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร	3.80	10 (14.3)	36 (51.4)	24 (34.3)	0 0	0 0

จากตารางที่ 4-3พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเข้าถึง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวกเป็นต้น ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ($\bar{X} = 3.90$) ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.80$) สุดท้ายชุมชนมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.74$)

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจ จำแนกเป็นรายชื่อ

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	$\bar{X}$	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X}$ = 3.70)						
1. ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	4.04	21 (30.0)	32 (45.7)	16 (22.9)	1 (1.4)	0
2. ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์และลักษณะทางกายภาพ	3.97	23 (32.9)	26 (37.1)	17 (24.3)	4 (5.7)	0
3. ความหลากหลายของระบบนิเวศ	3.58	8 (11.4)	30 (42.9)	27 (38.6)	5 (7.1)	0
4. ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ	3.50	8 (11.4)	27 (38.6)	27 (38.6)	8 (11.4)	0
5. ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์หรือมีจำนวนมาก	3.44	5 (7.2)	29 (41.4)	28 (40.0)	8 (11.4)	0

จากตารางที่ 4-4 พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.04) รองลงมา ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$ = 3.97) ความหลากหลายของระบบนิเวศ ($\bar{X}$ = 3.58) ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ($\bar{X}$ = 3.50) สุดท้าย ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก ($\bar{X}$ = 3.44)

ตารางที่ 4-5 ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความปลอดภัย จำแนกเป็นรายชื่อ

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	$\bar{X}$	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.33$)						
1. ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	3.37	4 (5.7)	25 (35.7)	34 (48.6)	7 (10.0)	0 (0)
2. มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง	3.32	6 (8.6)	16 (22.9)	43 (61.4)	5 (7.1)	0 (0)
3. การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม	3.50	4 (5.7)	28 (40.0)	37 (52.9)	1 (1.4)	0 (0)
4. มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย	3.31	5 (7.1)	20 (28.6)	37 (52.9)	8 (11.4)	0 (0)
5. มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	3.18	3 (4.3)	19 (27.1)	36 (51.4)	12 (17.2)	0 (0)

จากตารางที่ 4-5 พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความปลอดภัยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมา ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.37$) มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง ($\bar{X} = 3.32$) มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.31$) สุดท้าย มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ($\bar{X} = 3.18$)

ตารางที่ 4-6 ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกเป็นรายชื่อ ดังนี้

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	$\bar{X}$	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 3.39)						
1. มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล	2.75	1 (1.4)	11 (15.7)	31 (44.3)	24 (34.3)	3 (4.3)
2. มีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ลานจอดรถ	3.20	3 (4.3)	20 (28.6)	36 (51.4)	10 (14.3)	1 (1.4)
3. มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย	4.02	22 (31.4)	28 (40.0)	20 (28.6)	0 0	0 0
4. มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึก	3.88	18 (25.7)	29 (41.4)	20 (28.6)	3 (4.3)	0 0
5. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูลหรือข้อแนะนำต่าง ๆ ก่อนใช้บริการ	3.32	4 (5.7)	22 (31.4)	37 (52.9)	7 (10.0)	0 0
6. การมีมัลลิกูเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย	2.80	1 (1.4)	10 (14.3)	34 (48.6)	24 (34.3)	1 (1.4)
7. มีเส้นทางการเดินทางที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.80	18 (25.7)	22 (31.4)	28 (40.0)	2 (2.9)	0 0

จากตารางที่ 4-6 พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย ($\bar{X}$ = 4.02) รองลงมา มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึก ($\bar{X}$ = 3.88) มีเส้นทางการเดินทางที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.80) มี

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะต่างๆ ก่อนใช้บริการ ($\bar{X} = 3.32$) มีป้ายบอกทิศทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ลานจอดรถ ($\bar{X} = 3.20$) การมีมีคฤเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย ($\bar{X} = 2.80$) สูดทำมีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล ($\bar{X} = 2.75$)

ตารางที่ 4-7 ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว จำแนกเป็นรายชื่อ

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.66$)						
1. สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้	4.17	23 (32.9)	36 (51.4)	11 (15.7)	0 (0)	0 (0)
2. แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว	4.04	18 (25.7)	38 (54.3)	13 (18.6)	1 (1.4)	0 (0)
3. สามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าวัด หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก	3.44	5 (7.1)	23 (32.9)	40 (57.1)	2 (2.9)	0 (0)
4. มีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชม	3.00	1 (1.4)	14 (20.0)	39 (55.7)	16 (22.9)	0 (0)

จากตารางที่ 4-7 พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.04$) สามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าวัด หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก ($\bar{X} = 3.44$) และมีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชม ($\bar{X} = 3.00$)

4.3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

1. ชุมชนควรพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืน
2. ชุมชนควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึงทุกสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสารต่างๆ
3. ชุมชนควมพัฒนาแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้เคียงศูนย์พันธุ์หรือมีจำนวนมาก
4. ชุมชนควรอนุรักษ์รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศให้อยู่ตามกายภาพเป็นอยู่เพื่อความสมบูรณ์ของธรรมชาติ
5. ชุมชนควรมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลให้ทั่วถึงทุกจุดของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวเวลาเกิดอุบัติเหตุ
6. ชุมชนควรพัฒนาพื้นที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล
7. ชุมชนควรพัฒนาการมีมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่นเพื่ออธิบายประจำจุดต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยว
8. ชุมชนควรมีกฎระเบียบข้อจำกัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ในสถานที่แต่ละแห่ง รวมถึงเส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชมเพื่อลดการแออัดในบางจุดที่นักท่องเที่ยวมาก

4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมเสวนาในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนที่จัดขึ้นภายใต้งานวิจัยโดยผู้เข้าร่วมเสวนา จำนวน 30 คน ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และผู้วิจัยได้สรุปวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจบริบทของชุมชน

1.1 ชุมชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพหลักคือเกษตรกร รายได้ส่วนใหญ่ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

1.2 สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจสมัยก่อนมีการปรึกษากับผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมในส่วนที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แต่ขาดงบประมาณในการดำเนินการ

1.3 การจัดฝึกอบรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ให้แก่ชุมชนก็ถือว่าดีว่าเป็นจุดหนึ่งที่ช่วยให้ชุมชนรู้และดำรงชีวิตประจำวันให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงการดำรงชีวิตประจำวันที่แท้จริง เพราะเชื่อว่านักท่องเที่ยวจะมีความประทับใจมากกว่าที่จะเห็นการจัดฉากเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว

1.4 การที่นักท่องเที่ยวเห็นความเป็นอยู่ของชุมชนจริงๆ นักท่องเที่ยวจะจดจำวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงการบริการต้อนรับด้วยความจริงใจ ถ่ายทอดแสดงจุดเด่นของชุมชนให้นักท่องเที่ยวเห็นและสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้ทำร่วมกับชุมชน จะทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

1.5 ประเด็นที่สำคัญที่ชุมชนต้องการคือ การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศน์อธิบายเกี่ยวกับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและรักปารักษาสิ่งแวดล้อม

1.6 ไม่ควรขายสินค้าเกินราคา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวและช่วยเสริมทางด้านเศรษฐกิจในชุมชนอันเกิดจากบริบทของชุมชนเอง

2. ความต้องการในการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

2.1 การศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

2.2 ปลูกป่าทดแทนบำรุงรักษาป่า โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษาป่า

2.3 สำรวจเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวกับเจ้าหน้าที่ของป่าไม้เพื่อการต่อยอดสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติม

2.4 ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้ชีวิตวิถีชีวิตของชุมชนว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ประกอบอาชีพอะไร เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิม

2.5 ประชุมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าให้กับชุมชนเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อยอดให้พนักงานท่องเที่ยวเกิดการรักป่า เช่น ไม่ทิ้งขยะพลาสติก ขวดแก้วข้างทางเป็นต้น

2.6 ใช้ทรัพยากรควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องบำรุงรักษาทรัพยากรและระบบนิเวศควบคู่กันไป โดยพัฒนาคนในชุมชนให้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน

2.7 ส่งเสริมการใช้อินทรีย์มากกว่าเคมี ในเกษตรของชุมชน

2.8 ปลุกพืชหมุนเวียนเพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวได้เห็นพืชผักทางการเกษตรหมุนเวียนตลอดทั้งปี

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

3.1 ผู้นำชุมชนเข้าร่วมการอบรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยพาคคนในชุมชนเข้าร่วมด้วย เพื่อความเข้าใจและมีความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจะได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3.2 ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ก็ควรจัดเจ้าหน้าที่หรือผู้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาให้ความรู้ในชุมชนเพิ่มเติม

3.3 เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นด้วย เพื่อเปิดกว้างโลกทัศน์ใหม่ๆ

3.4 มีการจัดฝึกอบรมและลงพื้นที่จริงเพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว

3.5 จัดให้มีมัคคุเทศก์นำทางนักท่องเที่ยว หรืออธิบายแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างวัฒนธรรมอันดีแก่นักท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องศักยภาพ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนและข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนประกอบด้วย การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจความปลอดภัยสิ่งอำนวยความสะดวกความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงความต้องการของชุมชนความรู้ความเข้าใจของชุมชน

ระเบียบวิธีการวิจัยและข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิ จากการค้นคว้า ตำรา เอกสาร งานวิจัย เว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามผู้แทนชุมชนจำนวน 70 คน คุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประเด็นการสัมภาษณ์และประเด็นการสังเกต จำนวน 30 คน และผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามด้วยคำถามเดียวกัน และจัดบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาร้อยละ แล้วดำเนินการเรียบเรียงวิเคราะห์เชิงพรรณนาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แสดงข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาอาชีวศึกษาหลักส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกร ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

2. ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้าน

การเข้าถึงรองลงมา ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย

ระดับความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกเป็นรายด้าน และรายชื่อ ดังนี้

2.1 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเข้าถึง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก เป็นต้นรองลงมา ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร สุดท้ายชุมชนมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2.2 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รองลงมา ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพ ความหลากหลายของระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ สุดท้าย ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก

2.3 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม รองลงมา ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย สุดท้าย มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล

2.4 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะดวกถูกสุขอนามัย รองลงมา มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึกมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูลหรือข้อแนะนำต่างๆ ก่อนใช้บริการ มีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ลานจอดรถ การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย สุดท้ายมีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล

2.5 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียง

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ รองลงมา แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว สามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าวัด หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากและ มีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชม

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

ชุมชนควรพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืนชุมชนควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึงทุกสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสารต่างๆชุมชนควมพัฒนาแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์หรือมีจำนวนมากชุมชนควรอนุรักษ์รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศให้อยู่ตามสภาพเป็นอยู่เพื่อความสมบูรณ์ของธรรมชาติชุมชนควรมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลให้ทั่วถึงทุกจุดของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวเวลาเกิดอุบัติเหตุชุมชนควรพัฒนาพื้นที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาลชุมชนควรพัฒนาการมีัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่นเพื่ออธิบายประจำจุดต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนควรมีกฎระเบียบข้อจำกัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ในสถานที่แต่ละแห่ง รวมถึงเส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชมเพื่อลดการแออัดในบางจุดที่นักท่องเที่ยวมาก

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมเสวนาในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนที่จัดขึ้นภายใต้งานวิจัย โดยผู้เข้าร่วมเสวนา จำนวน 30 คน ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และผู้วิจัยได้สรุปวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจบริบทของชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพหลักคือเกษตรกร รายได้ส่วนใหญ่ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจสมัยก่อนมีการปรึกษากับผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมในส่วนที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ แต่ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ การจัดฝึกอบรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ให้แก่ชุมชนก็ถือได้ว่าเป็นจุดหนึ่งที่ช่วยให้ชุมชนรู้และดำรงชีวิตประจำวันให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงการดำรงชีวิตประจำวันที่น่าดึงดูด เพราะเชื่อว่านักท่องเที่ยวจะมีความประทับใจมากกว่าที่จะเห็นการจัดฉากเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวเห็นความเป็นอยู่ของชุมชนจริงๆ นักท่องเที่ยวจะจดจำวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึง

การบริการต้อนรับด้วยความจริงใจ ถ่ายทอดแสดงจุดเด่นของชุมชนให้นักท่องเที่ยวเห็นและสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้ทำร่วมกับชุมชน จะทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นที่สำคัญที่ชุมชนต้องการคือ การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศน์อธิบายเกี่ยวกับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและรักปารักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ควรขายสินค้าเกินราคา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวและช่วยเสริมทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน อันเกิดจากบริบทของชุมชนเอง

2. ความต้องการในการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

การศึกษาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนปลูกป่าทดแทนบำรุงรักษาป่า โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษาป่าสำรวจเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวกับเจ้าหน้าที่ของป่าไม้เพื่อการต่อยอดสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติม ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้ชีวิตวิถีของชุมชนว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ประกอบอาชีพอะไร เพื่อให้ นักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิมประจักษ์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าให้กับชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกต่อยอดให้นักท่องเที่ยวเกิดการรักป่า เช่น ไม่ทิ้งขยะพลาสติก ขวดแก้วข้างทางเป็นต้น ใช้ทรัพยากรควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องบำรุงรักษาทรัพยากรและระบบนิเวศควบคู่กันไป โดยพัฒนาคนในชุมชนให้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน ส่งเสริมการใช้อินทรีย์มากกว่าเคมี ในเกษตรของชุมชน ปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นพืชผักทางการเกษตรหมุนเวียนตลอดทั้งปี

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

ผู้นำชุมชนเข้าร่วมการอบรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยพาคนในชุมชนเข้าร่วมด้วยเพื่อความเข้าใจและมีความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และจะได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ แต่ก็ควรจัดเจ้าหน้าที่หรือผู้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาให้ความรู้ในชุมชนเพิ่มเติม เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีโอกาสไปศึกษาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นด้วย เพื่อเปิดกว้างโลกทัศน์ใหม่ ๆ มีการจัดฝึกอบรมและลงพื้นที่จริงเพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวจัดให้มีมัคคุเทศน์นำทางนักท่องเที่ยว หรืออธิบายแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างวัฒนธรรมอันดีแก่นักท่องเที่ยว

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ วัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนและข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

สมมติฐานที่ตั้งไว้ สักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย พบว่า สักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัด เพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า

1. ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก เป็นต้น
2. ชุมชนมีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว
3. เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวมีการติดตั้งป้าย สัญลักษณ์เตือนภัยอย่างเหมาะสม
4. แหล่งท่องเที่ยวมีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและ

สะอาดถูกสุขอนามัย

5. สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในทุกสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว

ดังนั้น สักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวัฑย์ สุวรรณภักดี (2547) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก นิรันดร์ กุลพานันท์, ถวิล แสตรง และสุนทร เทศสวัสดิ์วงศ์ (2550) ทำการศึกษาเรื่องโครงการพัฒนามวนอุทยาน อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเขตอีสานใต้ ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติในเขตอีสานใต้ 9 แห่ง วนอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 4 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 6 จังหวัด ในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมีศักยภาพมาก ทั้งด้านกิจกรรมท่องเที่ยว การคมนาคมเข้าแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ชุมชนควรพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืน ชุมชนควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึงทุกสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสารต่างๆ ชุมชนควมพัฒนาแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก ชุมชนควรอนุรักษ์รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศให้อยู่ตามกายภาพเป็นอยู่เพื่อความสม บูรณ์ของธรรมชาติ ชุมชนควรมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลให้ทั่วถึงทุกจุดของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวเวลาเกิดอุบัติเหตุ ชุมชนควรพัฒนาพื้นที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล ชุมชนควรพัฒนาการมีมัลคูเทศก์ประจำท้องถิ่นเพื่ออธิบายประจำจุดต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนควรมี

กฎระเบียบข้อจำกัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ในสถานที่แต่ละแห่ง รวมถึงเส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชมเพื่อลดการแออัดในบางจุดที่นักท่องเที่ยวมาก

5.3.2 ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการท่องเที่ยวจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่น เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2535). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว.กรุงเทพ,๙ การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2548).ข้อมูลจังหวัด.กรุงเทพ,๙: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.(2547).ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งชาติ.พ.ศ. 2547-2551.กรุงเทพ,ฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จกมลพัชร เจตนะศิริ.(2546).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน.
 กรุงเทพฯ.๑. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จักรชัย ดั่งจาจ.(2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.กรุงเทพ.
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

๒ไทยตำบล คอท คอม.(2548)จากhttp:// www.thaiambon.com/

นวรรณ์ ไกรพานนท์.(2539).“นิเวศัญจรกลุฑร่วมประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน;“วารสารนิเวศวิทยา.หน้า23-24.

ประหยัด ตะคอนรัมย์.(2542).แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน:ศึกษารณิ ตลาดน้ำดอนหวาย.จังหวัดนครปฐม

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาศักดิ์)กรุงเทพ,๑:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พงษ์ลัดดา ไกรขจรกิตติ.(2543).ทัศนประชาชนต่อการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาป่าชุมชน กรณีศึกษา
ป่าชาเลน อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี.วิทยานิพนธ์ ศศม.(พัฒนาสังคม).กรุงเทพ,๑:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ไพฑิณพันธ์ สร้อยจาตุรนนท์.(2538).กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแนวอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์:โดยใช้คู่มือแนะนำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภูมิศึกษา ชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญา วท.ม.กรุงเทพ,๑:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ.(2545).เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.กรุงเทพ,ฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สมาชิกรรณ.(2545).การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น ศึกษากรณีเฉพาะชุมชนศิรีวง
คำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์ศศ.ม (พัฒนาชุมชน).
กรุงเทพ.๑

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ศักดิ์ชัย เสนาพรหม.(2548).ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกท่องเที่ยวเกาะเกร็ด.สารนิพนธ์ วท.ม.(การจัดการนันทนาการ) กรุงเทพฯ,๑
- ศศิโส สร้างโสรกและคนอื่นๆ.(2544).รายงานวิจัยโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของพื้นที่างนาทาม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุรัชัญญา ทองวิชิต.(2545). ศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตำบลบางแตร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ,๑:บริษัท เอ ลีวี่ จำกัด.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์.(2551).การวางแผนและพัฒนาตลาดท่องเที่ยว(พิมพ์ครั้งที่8).กรุงเทพฯ,๑:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตา ชัชกุล.(2550).อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.กรุงเทพฯ,๑:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร.(2551).การจัดทำต้นแบบการดำเนินธุรกิจแนวเศรษฐกิจพอเพียงของอุตสาหกรรมโรงแรมสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน:กรณีศึกษาบทเรียน”ชุมชนพรานาหารี สอร์ท” อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร สู่”เรือนศรีธรรม”อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มนัส สุวรรณ.(2538). นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ.(พิมพ์ครั้งที่2)กรุงเทพฯ,๑:สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.กรุงเทพฯ,๑ บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด
- ศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2538. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีภาคใต้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย. 2542. รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

The Potential to Promote Eco-tourism Community of Phetchabun Province

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมชุมชน ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตประชาชนตามยุทธศาสตร์ของประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

ส่วนที่ 2 ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาให้ท่านตอบในประเด็นที่ “เป็นจริง” และตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเกิดคุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์ และคำตอบของท่านผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวท่าน หรือการปฏิบัติหน้าที่และองค์กรของท่านแต่อย่างใด คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ดร.จิรโรจน์ บุญราชและคณะ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดเติมคำหรือเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ที่ตรงความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() 20 - 30 ปี () 31 - 40 ปี

() 41 - 50 ปี () 51 - 60 ปี

() 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษา

() อนุปริญญา () ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี () ไม่ได้รับการศึกษา

4. อาชีพ

() ข้าราชการ () ค้าขาย

() เกษตรกรรม () ผู้ประกอบการ

() อื่นๆ.....

5. รายได้

() ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,001 - 10,000 บาท

() 10,001 บาทขึ้นไป

6. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

() ต่ำกว่า 1 ปี ()

1 - 5 ปี

() 6 - 10 ปี ()

11 ปีขึ้นไป

() อยู่มาตั้งแต่เกิด

ส่วนที่ 2

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วเลือกตอบว่า ท่านมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เกณฑ์การแสดงความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยสุด (1)
ด้านการเข้าถึง					
1. ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก เป็นต้น					
2. ชุมชนมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน					
3. ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์					
4. ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร					
ด้านสิ่งดึงดูดใจ					
5. ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว					
6. ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพ					
7. ความหลากหลายของระบบนิเวศ					
8. ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ					
9. ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้เคียงพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก					
ด้านความปลอดภัย					
10. ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน					
11. มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง					
12. การติดตั้งป้าย สัญลักษณ์เตือนภัยเหมาะสม					
13. มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย					

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	เกณฑ์การแสดงความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยสุด (1)
14. มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
15. มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล					
16. มีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ถานจอดรถ					
17. มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย					
18. มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึก					
19. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูล หรือข้อแนะนำต่างๆ ก่อนใช้บริการ					
20. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย					
21. มีเส้นทางการเดินทางที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว					
22. สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้					
23. แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว					
24. สามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าวัด หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก					
25. มีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชม					

ส่วนที่ 3

ข้อเสนอแนะศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ ของ ดร.จิรโรจน์ บุญราช อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา () อนุปริญญา

() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี () ไม่ได้รับการศึกษา

4. อาชีพ.....

5. รายได้ต่อเดือนประมาณ

() ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,001 – 10,000 บาท

() 10,000 บาทขึ้นไป

6. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนนานเพียงใด

() ต่ำกว่า 1 ปี () 1 – 5 ปี () 6 – 10 ปี

() 11 ปีขึ้นไป () อยู่มาตั้งแต่เกิด

7. ตำแหน่งที่เกี่ยวข้องในชุมชนของท่าน

.....

8. ท่านมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

2.1 องค์กรชุมชนท้องถิ่นของท่านเคยได้มีการปรึกษาหรือกำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 บทบาทขององค์กรชุมชนท้องถิ่นมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.3 ท่านมีแนวคิดหรือแนวทางปฏิบัติอย่างไรให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 ท่านมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ท่านมีแนวคิดหรือแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนเกิดความพอใจประทับใจ

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล นายจิรโรจน์ บุญราช

Mr. ChirarotBoonrat

2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3470800308990

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

67000

โทรศัพท์ 056-717100 ต่อ 1326 , 095-6258614

E-mail chirarot10145@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ค.บ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รป.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

- วิชาสถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

- วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

- วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

- การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวัดในเขตเทศบาลเมือง

หนองคาย 2550

- ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2556

- แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษากรณีศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

2556

สมาชิกคนที่ 2

1. ชื่อ – นามสกุล นายสุภชัย ศรีทศ
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก

โปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อ. เมือง จ. เพชรบูรณ์

67000

โทรศัพท์ 056-717100 ต่อ 1326

5. ประวัติการศึกษา

ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา

ร.ป.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

วิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

- การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี , 2547 ตนเอง
- การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ (วิจัยร่วม) , 2550,ทุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ (วิจัยร่วม) , 2551,ทุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การศึกษาความเป็นไปได้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองน่าอยู่ , 2552 ทุนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สมาชิกคนที่ 3

1. ชื่อ-นามสกุล นายโคมธราดล อนันตสาน

2. ตำแหน่ง อาจารย์

3. สังกัด สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4. ประวัติการศึกษา ศศ.ม. (บริหารการพัฒนา) มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ศศ.บ. (บริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยเกริก

รป.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ/เชี่ยวชาญ

- วิชาบริหารการพัฒนา

- การบริหารโครงการ

- หลักการประสานงาน

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

-การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำห้วยป่าเลา
อย่างยั่งยืนต.ป่าเลา อ.เมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 2555

- การทำวิจัยการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนว
ทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียน
มัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ 2555

- พัฒนคติผู้พึ่งเทศน์มหาชาติ กรณีศึกษา: วัดในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
จังหวัดเพชรบูรณ์ 2558

- พัฒนคติทางการเมืองของประชาชน ศึกษากรณีจังหวัดเพชรบูรณ์ 2559